

VOYAGE à TBILISIA მოგზაურობა თბილისში

MAMUKA JAPHARIDZE
KORA RAMISHVILI
SOPHIE TABATAOZE
VATO Tsereteli
GURAM TSIBAKHASHVILI
ILIKO ZAUTASHVILI

Ce catalogue est publié à l'occasion de l'exposition **Voyage à Tbilissi** – Mamuka Japharidze, Koka Ramishvili, Sophie Tabatadze, Vato Tsereteli, Guram Tsibakhashvili, Iliko Zautashvili – présentée dans la Chapelle de l'Oratoire du 30 mai au 31 août 2008.

Le musée des Beaux-Arts tient à exprimer toute son admiration et ses remerciements à Magda Guruli et à tous les artistes pour leur engagement dans ce projet.

Ce projet n'aurait pu voir le jour sans l'active collaboration de Jean-Jacques Derrien, directeur du Centre de responsabilité coopération et solidarité internationales à la Ville de Nantes et son équipe ainsi que de Lali Unapkhoshvili, responsable du jumelage Nantes-Tbilissi pour la Ville de Tbilissi.

Commissariat
Magda Guruli
Blandine Chavanne, assistée de Marie Otiachvili

Traductions
Les traductions ont été assurées par Dominique Dejonghe, Magda Guruli, Marie Otiachvili et Gabriel Baldessin

Exposition réalisée avec l'aide des services techniques de l'Atelier municipal de la Ville de Nantes

Musée des Beaux-Arts de Nantes

Direction
Blandine Chavanne
Administration
Yves Papin, Marie Mornon et leurs collaborateurs
Conservation
Adeline Collange, Alice Fleury, Vincent Rousseau, Cyrille Sciamia
Service des publics
Christophe Cesbron, Rosemarie Martin et les conférenciers
Régie
Guy Faucher et Valérie Larbanet
Bibliothèque-documentation
Pascale Le Lain et Marie Pineau
Communication
Véronique Triger et Pierre Grouhel, assistés par Amandine Laville
Service photographique
Cécile Clos et Martine Robert
Service technique
Thierry Le Dinahet et son équipe
Accueil
Stéphane Chalet et les agents d'accueil et de surveillance

- © Burozoïque
- © Musée des Beaux-Arts de Nantes, 2008
- © Les artistes pour leurs œuvres

Cet ouvrage est composé en Inru3.
dessiné par Laboratoire et Christophe Sivadier pour le musée en 2004,
et est assuré par Laurence Brunner (net) en 2008.
Il a été cochévé d'imprimer sur les presses de l'imprimerie CapNard
à Paris en mai 2008.
Le papier utilisé a été assuré par Stéphanie Lécuyer, assistée par Chrystel Vannier.
La conception graphique par Labcomstic
et la diffusion-distribution par Le comptoir des indépendants.
Son numéro d'ISBN est 978-2-913130-10-0.
Le dépôt légal a été effectué en juin 2008.

Exposition ayant reçu le soutien de

Centre for Global
Coordination of
Culture and Art

musée de France

MUSÉE
DES BEAUX-ARTS
DE NANTES

Déjà parus

Aïe !
Les artistes heureux, Ernest T.,
Letaris et Taroop & Glabel

Bryen et compagnie

Rodolphe Bresdin
Fantastique et onirique

Franck Éon
Salle Blanche

Paul Armand Gette Niele Toroni

Patrick Neu
Iris

Aux éditions Joca seria

Henri Fantin-Latour
et Richard Wagner

Gérard Fromanger
Bastilles

En première de couverture
Vato Tsereteli
Bryant (détail), 2007

En quatrième de couverture
Mamuka Japharidze
Un camion pour transport
optimiste, 2005

VOYAGE à TBILISSI გობზაურობა თბილისში

MAMUKA JAPHARIDZE
KOKA RAMISHVILI
SOPHIE TABATADZE
VATO TSERETELI
GURAM TSIBAKHASHVILI
ILIKO ZAUTASHVILI

MUSÉE DES BEAUX-ARTS DE NANTES

Les relations entre la Géorgie et la France remontent au Moyen Âge.

Marie Brosset, savant français, célèbre en Géorgie pour ses études sur la langue géorgienne, a fait connaître la culture ancestrale de la Géorgie dans l'Europe entière au XIXe siècle. À la même période, de nombreux scientifiques, écrivains, artistes et hommes célèbres géorgiens ont fait leurs études en France. La France a également accueilli très chaleureusement une grande partie de l'aristocratie et de l'intelligentsia géorgienne chassée du pays par le gouvernement soviétique et leur a permis de conserver leur indépendance d'esprit. Les descendants de ces géorgiens hébergés servent toujours fidèlement leur deuxième patrie.

Le pacte de jumelage entre les Villes de Tbilissi et de Nantes, conclu en 1979, a permis d'entamer une collaboration dans plusieurs domaines. De nombreux projets ont été réalisés autour de l'éducation, de la culture, de la médecine, du tourisme et du développement de la démocratie locale. À la suite de la Révolution des Roses qui a eu lieu en Géorgie en 2003, la Ville de Nantes a organisé la «Semaine géorgienne» où la population nantaise a salué l'avènement de la démocratie en Géorgie.

Cette exposition, qui présente à Nantes les œuvres d'artistes contemporains géorgiens, est encore un exemple significatif des liens culturels créés au fil des années entre ces deux villes. Elle sera sûrement une étape marquante dans le développement des relations culturelles entre Tbilissi et Nantes.

J'espère qu'une telle manifestation contribuera au renforcement de l'amitié de nos deux villes jumelées.

Guigui Ougoulava
Maire de Tbilissi

საქართველოსა და საფრანგეთს შორის ურთიერთობა სათავეს ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებიდან იღებს. სწორედ ცნობილი ფრანგი ქართველოლოგი – მარი ბროსის ნაშრომებმა გააცნო საქართველოს უძველესი კულტურა მთელს ევროპას. საფრანგეთში მიიღო განათლება მრავალმა ქართველმა მეცნიერმა და საზოგადო მოღვაწემ. ვასული საუკუნის დასაწყისში, გასაბჭოების პერიოდში, საქართველოდან საფრანგეთში იძულებით გადახვეწილ ქართველ თავადაზნაურობასა და ინტელიგენციის დიდ ნაწილს თქვენმა ქვეყანამ საოცრად გულთბილი მასპინძლობა გაუწია. ამავდროს მათ მიეცათ საშუალება, შეენარჩუნებინათ საკუთარი თვითმყოფადობა. მათი შთანთქმავლობა შემდგომში ერთგულად ემსახურებოდა მეორე სამშობლოს.

1979 წელს თბილისსა და ნანტს შორის დაძმობილების ხელშეკრულებას მოეწერა ხელი. ამ სტრატეგიულმა ხელშეკრულებამ დასაბამი მისცა თანამშრომლობას თითქმის ყველა დარგში. საინტერესო პროექტები განხორციელდა განათლების, კულტურის, მედიცინის, ტურიზმისა და ადგილობრივი დემოკრატიის განვითარების საკითხებში. აღსანიშნავია, რომ 2003 წელს საქართველოში მომხდარი «ვარდების რევოლუციის» შემდეგ, ნანტში მოეწყო «საქართველოს კვირეული», რითაც ფრანგი ხალხი აქტიურად გამოეხმაურა საქართველოში დემოკრატიის განვითარების დაწყებას.

ისტორიულად ჩამოყალიბებული ურთიერთობებისა და კულტურული კავშირების ნათელი მაგალითია დღეს თქვენს ქალაქში წარმოდგენილი თანამედროვე ქართველ მხატვართა გამოფენა, რომელიც მორიგი წინგადადგმული ნაბიჯი გახდება თბილისსა და ნანტს შორის კულტურული თანამშრომლობის საქმეში.

იმედს მაქვს, მსგავსი ღონისძიებები კიდევ უფრო დააახლოვებს ორი მეგობარი ქვეყნის დაძმობილებულ ქალაქებს.

გიგი უგულავა
ქ. თბილისის მერი

Nous fêtons prochainement les trente ans du jumelage Nantes-Tbilissi, signé en 1979. Pour les vingt ans, une exposition d'envergure internationale s'est tenue à Nantes, au musée des Beaux-Arts, sur le grand peintre géorgien Pirosmani. Nombre de Nantais s'en souviennent. Deux autres expositions sur la Géorgie leurs furent présentées en 1999 et en 2004.

Je tiens à souligner que ce jumelage est particulièrement cher au cœur des Nantais. C'est assurément le partenariat le plus mobilisateur. Les deux axes essentiels de cette coopération Nantes-Tbilissi sont l'éducation et la culture. Quant aux projets entre nos deux villes, je souhaite qu'ils prospèrent et se multiplient. En avançant le trentième anniversaire, la Ville de Nantes est très heureuse d'accueillir cette grande manifestation culturelle autour de la Géorgie. Les œuvres de Mamuka Japharidze, de Koka Ramishvili, de Sophie Tabatadze, de Vato Tsereteli, de Guram Tsbakhashvili et d'Iliko Zautashvili ont trouvé leur écrin en cette chapelle de l'Oratoire. Je conclusais par une citation d'André Malraux : «L'art, c'est le plus court chemin de l'homme à l'homme», du Nantais au Géorgien.

Jean-Marc Ayrault
Député-maire de Nantes

ნანტსა და თბილისს შორის დაძმობილების ხელშეკრულებას ხელი მოეწერა 1979 წელს. ამ 30 წლიან მეგობრობას ქალაქი ნანტი უახლოეს მომავალში აღნიშნავს. ნანტის მოსახლეობას დღესაც ახსოვს 1999 წელს ხელოვნების მუზეუმში მოწყობილი დიდი ქართველი მხატვრის, ფიროსმანის საერთაშორისო მნიშვნელობის გამოფენა, რომელიც ამ ორ ქალაქს შორის დაძმობილების მე-20 წლის თავს მიეძღვნა. ასევე საქართველოს თემზე მოეწყო გამოფენები 1999-სა და 2004 წელს. მინდა აღვნიშნო ასევე ნანტის მოსახლეობის განსაკუთრებული დამოკიდებულება ამ მომავალწლიანი დაძმობილების მიმართ, რომელშიც ჩვენი მოქალაქეები აქტიურ მონაწილეობას იღებენ. ნანტი-თბილისის თანამშრომლობა დღეისათვის ძირითადად განათლებისა და კულტურის სფეროებში მიმდინარეობს.

ვისურვებდი, რომ ორ ქალაქს შორის სამომავლო გეგმები კიდევ უფრო მრავალფეროვანი და ნაყოფიერი ყოფილიყო. ვუახლოვებთ რა დაძმობილების 30-ე წლისთავს, ნანტის მერიის ხელშეწყობით საქართველოსადმი მიძღვნილი კიდევ ერთი დიდი კულტურული ღონისძიება ტარდება. ილია ზაუტაშვილის, მამუკა ჯაფარიძის, ვახტანგ წერეთლის, სოფია ტაბატაძის, ვურამ ნიზაბაშვილისა და აკაკი რამიშვილის შემოქმედება წარმოდგენილი იქნება ხელოვნების მუზეუმის «შაპეულ დ'ორატუარის» დარბაზში. და ბოლოს, გავიხსენებდი ანდრე მარლოს ფრაზას : «ხელოვნება ყველაზე მოკლე გზა ადამიანიდან ადამიანამდე», ნანტელიდან ქართველამდე.

უან-ჟაკ ერო
ნანტის დეპუტატი - მერი

Koka Ramishvili
კოკა რამიშვილი

Changement
ცვლილება
2003

Leçons de dessin
ხატვის გაკვეთილები
2003

VOYAGE à Tbilissi

«Si vous m'aviez fait l'honneur de m'accompagner, je vous aurais dirigé vers la promenade de Krasnoïa-Gora sur la rive gauche du Koura, les Champs-Élysées de l'endroit [...] avec ses "Katchélis", délicieuses balançoires [...].

Vite au grand caravansérail. Là séjournent les caravanes venues de tous les points du continent asiatique. En voici une qui arrive, composée de marchands arméniens. En voilà une qui part, formée des trafiquants de la Perse et du Turkestan russe. [...]

À présent voici les bazars avec les mille produits de la Perse, de la Chine, de la Turquie, de la Sibérie, de la Mongolie. À profusion des étoffes de Téhéran, de Chiraz, de Kandahar ou de Kaboul, des tapis merveilleux de tissage et de couleurs, des soieries [...]. Arrêtons-nous devant les célèbres bains de Tiflis, dont les eaux thermales peuvent atteindre soixante degrés centigrades. Là se pratiquent les derniers perfectionnements du massage, l'assouplissement de l'échine, le craquage des membres.

[...] un déjeuner géorgien, arrosé d'un certain vin de Kachélie, qui passe pour ne jamais enivrer, à moins qu'on ne le hume autant qu'on le boit [...].

Achevons de nous mêler aux soixante mille habitants que renferme actuellement la capitale géorgienne.

Perdons-nous à travers le labyrinthe de ses rues, au milieu de sa population cosmopolite. [...]

En suivant la pente des rues, je débouche sur les quais du Koura, dont le lit divise la ville en deux parties inégales.

De chaque côté s'élèvent des maisons grimpeuses ou grimpantes, qui s'étagent, s'échafaudent, se dépassent.

[...] voici ce que Tiflis offre à mes regards : des murs de citadelles, des clochetons de temples appartenant aux différents

cultes, une église métropolitaine avec sa double croix, des maisons de construction russe, persane ou arménienne ; peu de toits, mais des terrasses ; peu de façades ornementées, mais des balcons à vérandas, accrochés aux étages [...].»

Jules Verne, *Claudius Bombarnac*, 1892

Cette description de Tiflis, aujourd'hui Tbilissi, par un des écrivains nantais les plus célèbres, souligne le caractère cosmopolite de cette ville, à la fois porte de l'Asie et porte de l'Europe.

Vision pittoresque et anecdotique qui pourrait être encore aujourd'hui d'actualité dans un guide touristique, mais qui ne dit rien de l'actualité de ce pays. Car au-delà du patrimoine et des coutumes, Tbilissi est aujourd'hui une ville moderne dont les habitants participent à la construction d'un monde contemporain. Comment aujourd'hui appréhender la création contemporaine géorgienne, reflet à la fois de la culture traditionnelle et en même temps écho de l'histoire récente de ce pays ?

Ce sont les œuvres elles-mêmes qui nous donnent les clefs de cette lecture et nous indiquent comment comprendre ce monde en devenir.

Utilisant tous les médias, photographies, vidéos, installations, c'est une vision à la fois attentive et critique de leur ville et de leur pays que nous proposent les artistes. Si Vato Tsereteli nous convie à une visite guidée étonnante de la vieille ville de Tbilissi, Mamuka Japharidze nous invite à regarder la Ville de Nantes d'une autre façon, la tête en bas et en noir et blanc à travers le filtre d'une camera obscura. Travail en miroir de deux réalités, chacune étant exotique pour l'autre.

À travers sa vidéo, *Changement*, Koka Ramishvili propose une lecture froide et distanciée des difficultés démocratiques que rencontre la Géorgie, alors que Sophie

Tabatadze nous livre dans sa vidéo, *Buvons à la Géorgie, buvons à l'amour*, une vision humoristique d'une coutume géorgienne très répandue, le toast. Les photographies de la série *Musée privé* de Guram Tsibakhashvili nous présentent les images du jardin secret et intime de quelques habitants anonymes de Tbilissi où se côtoient des reproductions d'œuvres d'art, d'images pieuses, de vedettes de cinéma ou des héros de la révolution. À ces images-constats répond l'installation d'Iliko Zautashvili, *Habitudes, besoins, ...* où quatre vidéos nous montrent des scènes de la vie moderne, rythmées par le bruit régulier de métronomes.

Pour chaque artiste, deux œuvres sont présentées, l'une faisant directement référence à la Géorgie et l'autre montrant des recherches plastiques plus personnelles. Ces œuvres ne se contredisent pas, mais se complètent, permettant au visiteur de mieux comprendre les travaux de chacun.

Après l'exposition «Au verso de l'histoire», organisée par Anne Tronche au centre d'art de La Ferme du Buisson en 1999, qui mettait l'accent sur les rapports des artistes à leur identité et soulignait «leur aptitude à laisser flotter les signes de leur désenchantement, de leurs doutes et de leur scepticisme¹», nous sommes aujourd'hui face à une situation très différente où les artistes participent aux grandes manifestations internationales (Biennale de Venise, d'Istanbul, de Bakou, Tirana ou Moscou...), utilisent les médias contemporains (l'installation, la vidéo, Internet...) et sont ainsi acteurs de la scène artistique internationale. Les œuvres présentées à Nantes utilisent la vision folklorique que nous avons de la Géorgie et de son histoire pour nous en proposer une autre lecture, retournée ainsi que le fait Mamuka Japharidze avec sa camera obscura. Mais il y a aussi les recherches très personnelles de chacun, telles que les vidéos de Koka Ramishvili, *Leçons de dessin*,

ou les dessins animés de Vato Tsereteli, *Toujours et Lunettes*, qui proposent des visions originales de notre monde contemporain. Aujourd'hui, le doute de Iliko Zautashvili, énoncé devant ses pièces «Il n'y a pas de réponse aux questions les plus importantes», la série de dessins de Sophie Tabatadze intitulée «Ce que nous pensions être un mur s'est avéré être un rideau» et les photographies de la série «Définitions» de Guram Tsibakhashvili, qui confrontent images et textes pour tenter de nommer le monde, sont mis en regard.

«L'université 41° - Nouvelle école poétique», fondée en 1918 par Terentyev, Kruchionnikh et Illiazd, rappelait la localisation géographique de la Géorgie qui se trouve sur le même parallèle qu'Istanbul, Naples, New York et Barcelone. Déjà le local et le global étaient sujets de discussion. Déjà les artistes reflétaient leur culture et pourtant partageaient leurs préoccupations avec les autres poètes de la planète. Lors de la dernière biennale d'Istanbul, le pavillon géorgien avait pour titre, «Atmosphère 41°», rappelant sans aucune nostalgie que l'histoire, le patrimoine, les légendes et les coutumes croisent et nourrissent la création en s'appuyant sur la mémoire. C'est ainsi que les artistes contemporains géorgiens nous parlent du monde dans lequel ils vivent, qui parfois ressemble terriblement au nôtre et parfois s'en éloigne. Cependant c'est bien un langage commun qu'ils utilisent pour lire le présent et nous rappeler qu'ils participent à notre histoire.

Blandine Chavanne

1. Anne Tronche, *Au verso de l'histoire*, 1999, éd. Apollonia - La Ferme du Buisson, p.14.

Direction TBILISSI, Via NANTES

Je me promène souvent dans la vieille ville de Tbilissi, un univers fascinant fait d'Histoire et de légendes. Tbilissi est la capitale de la Géorgie depuis plus de 1500 ans. Selon la légende, le roi géorgien Vakhtang Ier Gorgasali chassait dans la vallée de la rivière Koura (Mtkvari) lorsqu'il toucha un faisán. L'oiseau tomba dans une source d'eau chaude sulfurique et en ressortit cuit à point. La nouvelle capitale du pays tirerait son nom – «ville chaude» – de cette histoire. Depuis, et malgré bien des périodes difficiles, la «ville chaude» est restée un point culturel très important du Caucase. Son identité s'est progressivement forgée et elle s'est imposée comme un pont entre l'Est et l'Ouest, entre l'Asie et l'Europe. La multitude de nationalités, de groupes ethniques, de confessions religieuses et de communautés qui cohabitent ici ont contribué à l'aspect multiculturel de la ville. Durant toute son histoire mouvementée, Tbilissi a accueilli écrivains, voyageurs et derviches nomades. Le centre historique porte encore le témoignage des artistes, des poètes, des décadents et de la bohème tbilissienne. Niko Pirosmani, qui y a vécu et travaillé, a influencé par son œuvre, ainsi que sa personnalité charismatique, bien des artistes et poètes, des cercles modernistes à l'avant-garde cubo-futuriste. Au début du XXe siècle, la communauté artistique internationale de Tbilissi vit l'émergence du contexte artistique connu en Russie et en Europe sous le nom de «modernisme tbilissien». Depuis cette époque, l'art moderne en Géorgie connut un certain nombre de bouleversements, d'abord en subissant la répression idéologique soviétique, puis avec la période de la Perestroïka, et plus récemment, avec la restauration de l'indépendance perdue en 1921. Aujourd'hui, les artistes qui vivent et travaillent à Tbilissi sont

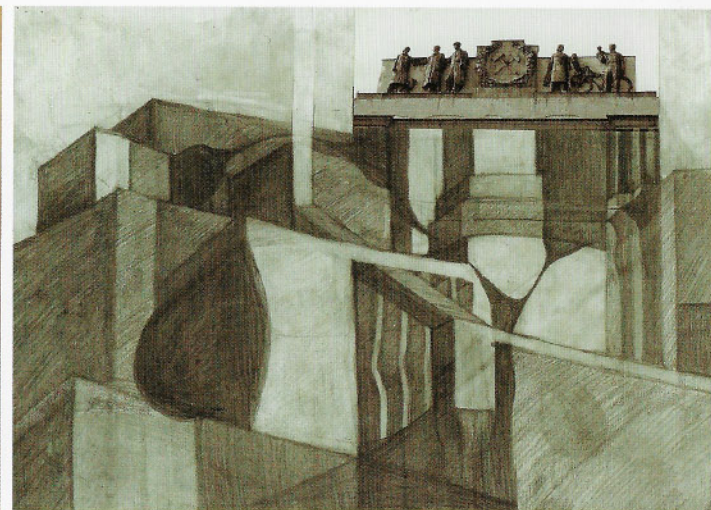
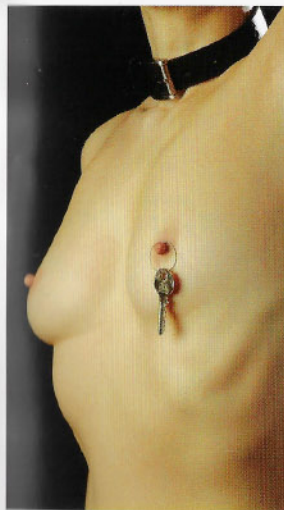
à la recherche de nouveaux potentiels et de nouvelles formes d'expression. La sphère artistique de la ville reflète toute l'étendue de son environnement multiculturel, qui conserve une vision du monde et une philosophie euro-asiatiques, pendant que l'interaction entre les tendances locales et importées est favorable. Le phénomène culturel spécifique à la Géorgie, socialement international, politiquement varié, esthétiquement innovant, façonne les tendances internationales de l'art contemporain du pays. Les relations franco-géorgiennes ont une longue et riche histoire, remontant à l'époque des Croisades, lorsque les Templiers arrivèrent au pied du Caucase. Ces relations se sont développées avec la progression du catholicisme à travers la Géorgie après le XVe siècle et avec le voyage en Europe du diplomate, philosophe et poète géorgien Sulhkan Saba Orbeliani au XVIIe siècle. Je vais laisser toutefois ce sujet aux historiens pour me concentrer sur le passé plus récent. Depuis que le centre culturel français Dumas est établi – en l'honneur d'Alexandre Dumas Père qui a participé Tbilissi avec une sincérité touchante dans son œuvre admirable de 1859, *Le Caucase* – il connaît un grand succès. Lorsque les peintres modernistes géorgiens David Kakabadze, Lado Gudiasvili, Elena Akhvediani, Ekaterine Magalashvili, Shalva Kikodze vivaient et travaillaient à Paris, la création artistique fut particulièrement prolifique. L'affinité culturelle entre la France et la Géorgie est un vaste sujet, que nous ne pouvons, hélas, que survoler ici. L'exposition «Voyage à Tbilissi» associe six artistes géorgiens de plusieurs générations. Leur seul point commun est le lieu où ils vivent et travaillent. Mais la diversité de leurs styles artistiques ne les a pas empêchés de participer à ce projet. Sur ce point, la façon dont chaque artiste s'est emparé du thème est particulièrement intéressante,

ainsi que la nature des émotions, les dimensions psychiques dans lesquelles ils entraînent le public.

Mamuka Japharidze a toujours privilégié l'approche interactive. Il a notamment transformé son atelier en galerie d'art informelle où il exposa les œuvres que d'autres artistes y avaient créées. Le nom de cet atelier-galerie, «Ramses – Mzera», est un jeu de mots, une des formes de prédilection de l'artiste : Ra – dieu égyptien du soleil, mse/mze – «soleil» en géorgien ; Ramses – pharaon d'Égypte, Mzera – «coup d'œil, regard», en géorgien. L'atelier-galerie et les événements qui s'y déroulèrent étaient perçus comme une œuvre à part entière. Dans son projet *Taxi pour transport optimiste*, Mamuka Japharidze tente de traiter l'espace – l'intérieur et l'extérieur –, et le mouvement. La première partie de l'œuvre *Opéra de Tbilissi* est un tirage numérique placé dans le hall de l'exposition. Il s'agit d'une illusion d'optique qui révèle à l'œil humain des possibilités visuelles inhabituelles. Pour parvenir à ce résultat, Japharidze applique des technologies numériques modernes à une technique apparemment oubliée de l'op art. Une représentation de l'*Opéra de Tbilissi*, enchevêtrée dans des motifs numériques, active les recoins les plus inattendus de la perception. À côté de cette image, sont placées des cartes postales d'information concernant les taxis. Il s'agit en fait des instructions et de la clef de la seconde partie du projet *Taxi pour transport optimiste* qui se déroule dans une voiture en marche. La voiture, qui attend à l'entrée du hall d'exposition, sillonne la ville durant 20 minutes. Une partie de l'arrière de la voiture est aménagée en camera obscura. Tout en roulant, les passagers entendent l'enregistrement d'une répétition à l'Opéra de Tbilissi et voient des scènes du monde extérieur

qui clignent dans un espace-temps modifié (en noir et blanc et à l'envers). À travers la déconstruction de la perception habituelle de notre environnement, il tente de rafraîchir la sensibilité visuelle du public et parvient même à le ramener à un état proche de la perception naturelle de l'enfant.

Koka Ramishvili répond quant à lui à différentes formes d'art. La synthèse et la relation entre document (photographique, vidéo ou archive cinématographique) et image composent une partie significative de son travail. Sa vidéo *Leçons de dessin* en est un exemple parfait. Une caméra enregistre la progression d'un dessin sur papier. Le processus est visuellement juxtaposé à un environnement réel. Au fur et à mesure des prises, le document et l'image se provoquent l'un l'autre. Au début de *Leçons de dessin*, l'image disparaît, inversant ainsi l'action du dessin, et est déconstruite en effaçant toutes les traces physiques jusqu'à ce que le dessin ne survive que dans la mémoire du spectateur. Dès lors, grâce à un montage numérique qui accélère le dessin, l'image prend une autre disposition – celle d'un symbole qu'on ne peut interpréter qu'en relation à d'autres symboles. Le dessin devient une sorte d'écriture et permet à l'œuvre de devenir le carnet de l'artiste, la documentation d'un certain moment de sa vie. La bande son, faite à partir d'amplifications d'un crayon tendre qui griffonne sur du papier, a été composée pour l'œuvre. Le deuxième projet de Koka Ramishvili, une projection vidéo nommée *Changement*, met en relation un documentaire et un long-métrage. La première partie de la vidéo représente le point culminant de la révolution des Roses. En 2003, la Géorgie tout entière s'est soulevée contre l'État en place au point d'entraîner la démission du président Edouard Chevardnadze. La partie documentaire de la vidéo, son élément le plus dramatique, accentue

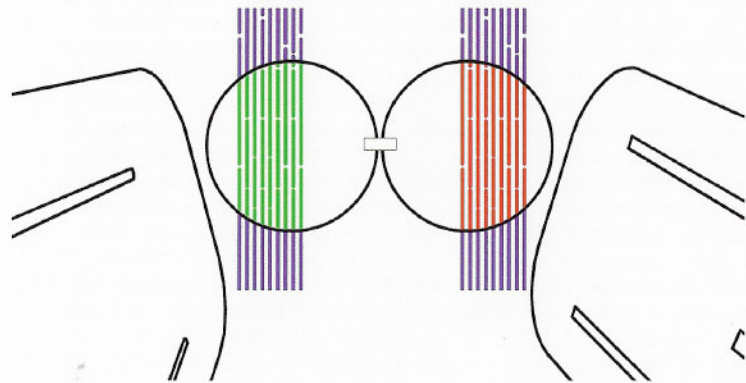
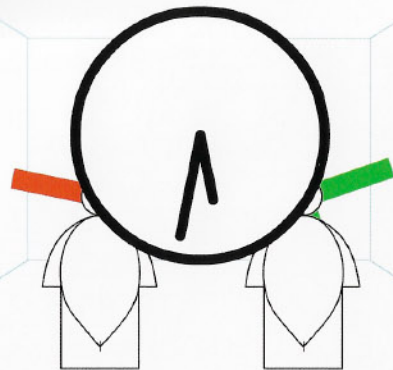

Iliko Zautashvili
ილიკო ჯაუტაშვილი

Série «Manifeste caucasien»
კავკასიური მანიფესტო
2008

Sophie Tabatadze
სოფია ტაბატაძე

L'inconvénient de ce quartier, c'est son manque de crèches et de réparateurs de vélos
Série « Ce que nous pensions être un mur s'est avéré être un rideau »
ამ სამეზობლოს პრობლემა საბავშვო ბაღებისა და ველოსიპედის შემკეთებელი სახელოსნოების
არარსებობაა
რაც კედელი გვეცოხნა, ფარდა აღმოჩნდა
2004

Vato Tsereteli
ვატო წერეთელი

Toujours
ყოველთვის
2007

Lunettes
სათვალები
2007

le contraste de deux dynamiques qui s'affrontent : les autorités qui arrivent en force face à celles qui se retirent ; le passé face à l'avenir. La deuxième et dernière partie de la vidéo comprend des courts extraits du *Secret de Veronika Voss* (*Die Sehnsucht der Veronika Voss*) de Rainer Werner Fassbinder, que l'artiste s'approprie pour afficher sa propre position et donner son interprétation des événements de la première partie. Le dépérissement de l'héroïne de Fassbinder, la violence qui lui est infligée et sa mort imminente, sont mis en balance avec l'aspect viril du coup d'État. Avec cette mise en perspective, l'artiste essaie de dévoiler les forces sous-jacentes à tout événement majeur, qu'il soit personnel ou politique, réel ou fictif.

Dans sa vidéo *Buvons à la Géorgie, buvons à l'amour*, Sophie Tabatadze reste fidèle à une méthode que l'on pourrait qualifier de dialogue documentaire, une forme établie depuis la *Factory* de Warhol. Cependant, plutôt que de privilégier la spontanéité, Tabatadze pose d'emblée une histoire et un sujet bien précis. Son but est de mettre en évidence une typologie socio-psychologique. Chez le barbier, une caméra fixe un homme se faisant raser. Cet élément de l'hygiène masculine peut être perçu comme un rituel de propreté et de renouveau. Un rituel qui appartient à un contexte idéologique patriarcal et national, qui suggère la nostalgie d'un temps révolu, d'anciens territoires, de gloire passée, etc. En portant un toast, avec un long discours d'accompagnement, nous assistons à la naissance d'une mythologie moderne. Le fil de ce monologue romantique, verre de vin levé, n'est interrompu que par le barbier qui met en garde le client contre un danger inévitable s'il ne modère pas son imagination houleuse.

Ce que nous pensions être un mur s'est avéré être un rideau est composé de sept dessins au crayon. Cette série est née d'un dialogue entre l'artiste et les membres d'une mission

d'étude de l'architecture et des conditions de vie à Tbilissi. Sophie Tabatadze illustre les commentaires émis par les chercheurs qui ont analysé les conditions urbaines de la ville. Les dessins sont aussi simples, clairs et libres que possible.

Les sites et bâtiments de la ville ne sont pas identifiables. La seule intention de l'artiste est de représenter graphiquement des concepts identifiés de manière ironique dans les titres. Par exemple, le dessin appelé *Table ronde* dépeint une salle de réunion conçue de façon à rendre la communication totalement impossible.

Avec son installation *Bruyant*, Vato Tsereteli se penche sur le sujet de l'intersection entre passé et présent. Il expose la photographie d'un site montagneux du Caucase sur un caisson lumineux, technique classique pour présenter des informations touristiques. La photographie a été prise sur le chemin du mont Kazbek, situé sur le massif du Caucase entre la Géorgie et la Russie, où, selon la légende, Prométhée fut enchaîné pour avoir dérobé le feu aux dieux. Les contes abondent autour de ce lieu fascinant et préservé, en particulier l'histoire d'Amirani, le précurseur géorgien du héros grec. Le site de Khmaura tient son nom («bruyant») du vacarme incessant des chutes de pierre qui souvent empêchent les voyageurs d'emprunter la route du mont Kazbek. L'artiste n'intervient pas dans l'image pour en faire un paysage décoratif. Il ne fait que véhiculer une réalité au spectateur, avec l'aide d'une table lumineuse, ce qui souligne le fait que ce lieu, autrefois légendaire et sacré, est devenu un simple site touristique. La deuxième installation, *Cumbo Pilgrims*, comprend une série de cartes postales représentant des pèlerins. Au verso des cartes, un texte propose d'interpréter les flux touristiques à travers Tbilissi comme une forme d'art. Les diverses techniques empruntées à la publicité et au secteur

touristique sont une façon d'attirer l'attention du spectateur sur les nouvelles aspirations du gouvernement géorgien de promouvoir le pays en tant que destination touristique attrayante, une idée aussi encouragée par des structures européennes comme moteur possible de développement. Le deuxième projet de Vato Tsereteli comprend deux projections vidéo, *Toujours* et *Lunettes*. Il s'agit de dessins animés, très dépouillés sur les plans graphique et chromatique. Des petites histoires minimalistes d'une minute se dégagent d'une composition spontanée d'éléments dynamiques et statiques. L'auteur laisse au spectateur le soin d'interpréter ces visuels en mouvement, non sans rappeler l'idée célèbre de Marcel Duchamp selon laquelle c'est le public qui fait l'œuvre.

Guram Tsibakhashvili présente deux projets : *Musée privé*, une installation photographique, et *Définitions*, une série de photographies. Ils sont en totale opposition mais mettent tous deux en scène la vie réelle. Dans *Musée privé*, nous pénétrons dans des espaces personnels pour nous rendre compte à quel point les murs, les jardins ou les cours reflètent la personnalité des maîtres des lieux. Vingt images de diverses tailles, accrochées de manière désordonnée, accentuent la démarche directe et informelle de l'artiste. Il qualifie de musée privé tout arrangement d'objets dans un espace ou sur des surfaces à proximité de l'homme. Des photos kitsch, des objets de toutes sortes, des outils et des publicités, agglomérés à des vieilles statues soviétiques ou des images de propagande, sont témoin des goûts, préférences, tendances, perspectives et même du statut social des individus qui sont les propriétaires de ces musées privés. Pour la série *Définitions*, Guram Tsibakhashvili utilise d'anciens négatifs noir et blanc de l'époque soviétique et les enrichit de textes, signes, symboles et dessins faits

de taches de peinture ou à la main. Il tente de raviver ces images ternes en leur donnant un nouveau contexte. Il les retranscrit dans son univers esthétique personnel. En tant qu'artiste, il s'octroie le droit d'intervenir sur les photographies comme si elles étaient tombées d'un album de famille. Son désir est de placer un nouveau bagage personnel dans ces tirages, qui proviennent de négatifs découverts par hasard. Cette intervention, en montrant qu'une routine quotidienne enregistrée il y a de nombreuses années peut servir à véhiculer de manière visuelle un nouveau message, décèle la dimension cachée de ces images du passé.

«Homo, Meta, Mega» sont les trois idées adoptées par Iliko Zautashvili pour qualifier son univers artistique. «Homo» est la perspective liée à la dimension humaine. «Meta» est le point de vue qui transcende la réalité du monde empirique. «Mega» suggère que tout reste en progression constante et subit des transformations perpétuelles. Dans ses œuvres, l'artiste expérimente librement les possibilités du multimédia. Il investit de nombreux univers, sans favoriser une forme d'expression spécifique, que ce soit sous forme de texte, d'image, d'objet, d'espace voire de son. L'installation vidéo *Habitudes, besoins et...* est une installation de 47 m², chargé de symboles, de détails et d'éléments psychologiques, sociologiques et métaphoriques. Quatre étagères en Plexiglas transparent portent quatre moniteurs qui représentent des scènes de la vie de tous les jours. De temps à autre, un changement d'action et de son a lieu. Au centre de l'installation, des métronomes fonctionnent à des cadences différentes. L'étagère est pour l'artiste un objet pratique et conceptuel. Elle permet de séparer un objet de son environnement habituel, de le détacher du mur ou du sol, mais elle peut aussi transformer radicalement

la perception, simplement par sa position, si elle est installée à la verticale ou à l'horizontale, de manière ordonnée ou décousue. Les scènes sur les écrans montrent les activités quotidiennes de l'homme, ses habitudes, ses passions, ses besoins, etc. L'artiste ne prend pas position, ne donne pas de ton spécifique. Les différentes séquences n'affichent aucun rapport particulier entre elles. Les deux entrées indépendantes de l'installation appuient et symbolisent la nature dualiste du propos. Sur le mur est inscrit : «il n'y a pas de réponse aux questions les plus importantes.» *Habitudes, besoins et...* appartient à la dimension «Mega», parce qu'elle est en transformation constante. Il s'agit ici de la troisième version de cette œuvre. Elle a été exposée pour la première fois en 1998, puis a subi des modifications importantes en 2006 et en 2008, ce qui démontre son évolution dans le temps et l'espace. Avec son deuxième projet, une série de photographies intitulée *Manifeste caucasien*, l'objectif avoué d'Iliko Zautashvili est de vulgariser le mythe et la réalité caucasiens à travers des images. Le fait de l'avoir appelé «manifeste» souligne la nature déclarative de l'œuvre. Les clichés de la personnalité et du style de vie des Caucasiens ont été façonnés des siècles durant, et fortement affectés par les instabilités récentes. Un des aspects les plus fascinants du Caucase est la manière dont un ensemble éclectique est né du mélange de diverses influences. Les images sont à la fois ironiques et exotiques. Beaucoup de sujets sont abordés, comme la tendance qu'a une société patriarcale de maintenir les mythes pour garder le contrôle sur une réalité. Une de ces images, qui démontre que le sein d'une femme peut en fait appartenir à un homme, est l'image même de cette ironie.

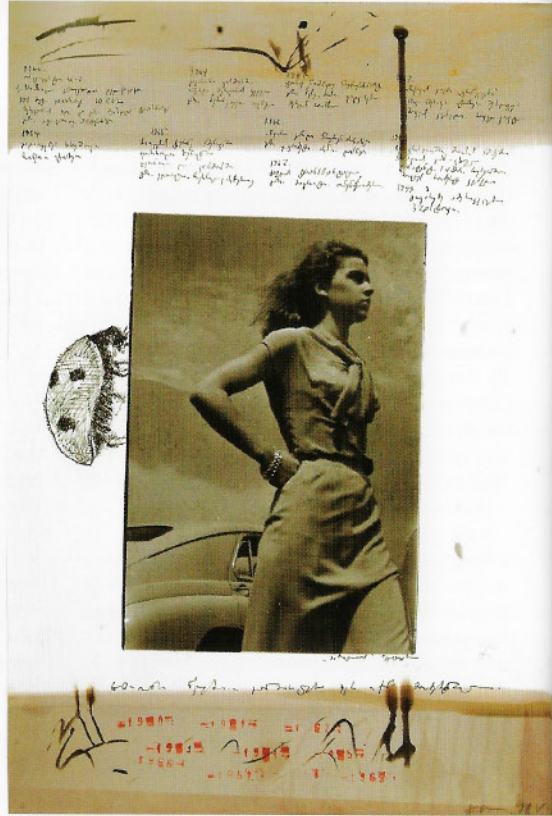
Notre civilisation est fondée sur la croyance que la réalité est confinée à l'espace et au temps. Certes, pour des raisons pratiques nous avons besoin d'une telle vision du monde. Mais contrairement au domaine scientifique, l'art n'est pas le résultat d'une expérience purement empirique. L'histoire même de l'art contemporain reflète une tentative constante de franchir tous les obstacles qu'il rencontre. Il serait absurde en effet d'imposer une explication rationnelle à une œuvre d'art. Précédemment nous parlions de la légende de Tbilissi, de ses particularités culturelles, de ses artistes et de leurs propres légendes. S'il serait naïf d'attribuer l'aura romantique de la ville à ses artistes et à leurs créations, ces dernières demeurent néanmoins inséparables des événements variés et vivants qui se déroulent à Tbilissi.

Magda Guruli

Guram Teibakhshvili
გურამ თეიბახაშვილი

Série «Définitions»
განმარტებული
2000

მოგზაურობა თბილისში

«თუკი პატივს დამძებდით და წამოიყვებოდით, კრასნოია გორის მხარეს, მტკვრის მარცხენა სანაპიროზე სასეიროდ წარვიდგებოდით, [...] რათა იქაურ ელისების მინდვრებზე «კაჩელებით», საქანელებით დაგმტკავრებოდათ [...]»

ვიჩქარით დიდი ქარვასლისაკენ! აქ ზერდებიან აზიის კონტინენტის ყოველი მხრიდან ჩამოსული ქარავენები. შუხედეთ, სომეხი ეაქრები მოდიან! აი, კიდევ ერთი, სპარსი და რუსეთის თურქისტანის სპეკულანტებისგან შემდგარი ქარავანი მიემგზავრება. [...] ახლა კი შუხედეთ სპარსული, ჩინური, ციმბირული, მონღოლური თავსანარი საქონლით სავსე ბაზრებს. უზადაა თიარინიდან, შირაზიდან, ყანდაგარიდან და ქაბულიდან ჩამოტანილი ქსოვილები, უმშვენიერესი ჭრელა-ჭრელა ნაკოვი ხალიჩები, აბრეშუმი [...] მოდით, შევეჩრდეთ ტიფლისის ცნობილ აბანოებთან! აქ წყალი თბილდება სამოც სანტიგრადამდე გაცხელდეს. სწორედ ამ ადგილას გაუსიხვავეთ გემოს საუკეთესო მასაჟს, რომელიც ხერხემალს მოგეჩნით და ძვლებს ავტიკაცულებთ. [...]

ქართული სადღიო დამშვენებულა კახური ღვინით, რომელიც ისე არ დაგათრობს, თუ იმდენივეს არ შეისუნთქავ, რამდენსაც დალევ [...] ახლა კი გავვეროთ საქართველოს დედაქალაქის სამოცი ათას მაცხოვრებელში, დავიკარგოთ ქუჩების ლაბირინთებში, მრავალეროვან მოსახლეობაში. [...] ჩავეუყვები დაღმართ ქუჩებს და მტკვრის სანაპიროზე აღმოვჩნდები. მდინარის კალაპოტი ქალაქს ორ არათანაბარ ნაწილად ჰყოფს. ორივე მხარეს აცოცებულა ერთმანეთზე აჩონჩხილი სართულებიანი, ნაპირზე გადმოხრილი სახლები. [...] აი, რა სანახაობას მთავაზობს ტიფლისი: ციხე-სიმაგრის კედლები, განსხვავებული კულტის ტაძრების სამრეკლოები, საარქივისკოპოსო ეკლესია ორი ჯგრით, რუსული, სპარსული და სომხური ნაგებობები, ცოტა სახურავი, მაგრამ მეერი ტრასა, ნაკლები ჩონჩხმეტიანი ფსადები, მაგრამ უამრავი სართულბზე მებუდებულა ევრანდები. [...]

ყოულ ვერნი, კლავდიუს ბობბარნაკი, 1892

ნანტის ყველაზე ცნობილი მწერლის მიერ ტიფლისის, ანუ დღევანდელი თბილისის აღწერა ხაზს უსვამს აზიისა და ევროპის გასაყარზე მდებარე ამ ქალაქის კოსმოპოლიტურობას. მიუხედავად იმისა, რომ ეს მომზობლევი და სახალისო სცენები არაფერს ამბობს დღევანდელთაზე, მისი გამოყენება დღესაც შესაძლებელი იქნებოდა ტურისტულ გზაზე კვლევებში. თუნცა, კულტურული მემკვიდრეობისა და ნუს-ჩვეულებების მიღმა, დავს თბილისი თანამედროვე ქალაქი და მისი მოსახლეობა მონაწილეობას იღებს დღევანდელი მსოფლიოს მშენებლობაში.

როგორ უნდა ჩავენდეთ თანამედროვე ქართულ ხელოვნებას, მაშინ, როდესაც იგი ერთდროულად წარმოადგენს ქართული ტრადიციული კულტურის ანარქულსა და ამავედროულად, ქვეყნის უახლესი ისტორიის გამომავალს?

გამოფენაზე წარმოდგენილი ნაშუქრებია თავად ის ვასალები, რომელიც დღევანდელი ქართული ხელოვნების ნაკისვის საშუალებას გვაძლევს და ამ საწყაროსკენ მიზნავს ხაზს გვაჩვენებს.

ფოტოს, ვიდეოს, ინსტალაციების საშუალებით ხელოვნები თავიანთი ქალაქისა და ქვეყნის ერთდროულად დეტალურ და კრიტიკულ ხედვას გვთავაზობენ. თუკი ვაჭო წერეთელი ძველი თბილისის გასათვარი დათვლიერებისკენ გვიწვევს, მანუკა ჯაფარიძე კაპერა ობსკურას შაე-თეთრი ფილტრის მიღმა ნანტის ახლებური აღქმისაკენ გვეპატივება. ეს არის ორი სხვადასხვა ეგზოტიკური რეალობის სარკეში დაპირისპირება.

კოკა რამიშვილის ვიდეოფილმი 'ცლილება' ცივად და დისტანციურად აღწერს საერთოელოში დემოკრატიის დამყარების სირთულეებს, მაშინ როდესაც სოფია ტაბატაძე ვიდეოფილმით 'გაუმარჯოს საერთოელოს, გაუმარჯოს სივარულს' ფართოდ გავრცელებული უძველესი ქართული ნუს-ჩვეულების, სადღერძქელის იუმორისტულ თვალითხედვას გვთავაზობს.

გურამ ნიბახაშვილის ფოტოების სერია 'კერძო მუხუმი'

წარმოადგენს თბილისის ბინადართა პირადული სივრცეებისა და ინტერიორ ბაღის სურათებს – ერთმანეთის გვერდით მუხედებით ხელოვნების ნიშნულების რეპროდუქციას, სატებს, კინოვარსკვლავებსა თუ რეკლუციის გმირებს. ნიბახაშვილის მიერ წარმოდგენილ 'კერძო მუხუმს' ეხმარება ილიკო ტურისტული გზაზე კვლევები 'ჩვეულები, მოთხოვნილებები და...', სადაც ოთხი პატარა ვიდეოფილმი თანამედროვე ცხოვრების სცენებს მეტრონომის რეკლუარული ნიკ-ნიკის ფონზე გვიჩვენებს.

გამოფენაზე თითოეული ხელოვანი ორ პროექტს წარმოადგენს. ერთი, რომელიც დაკავშირებულია საქართველოსთან და მეორე, რომელიც გვიჩვენებს არტისტის პიროვნულ, პლასტიკურ ძიებას. წარმოდგენილი ნაშუქრები ერთმანეთს არ ეწინააღმდეგება და პირიქით, ერთმანეთს ავსებს, რაც საშუალებას აძლევს დამოუკიდებელს, უკეთ ჩაწვდეს თითოეულის ხელოვნებას.

1999 ხელოვნების ცენტრ 'ბუისონის ფერმაში' ენ ტრომბის მიერ ორგანიზებული გამოფენა 'ისტორიის მიღმა' ხაზს უსვამდა მხატვრებისა და მათი იდენტურობის ურთიერთობას და ამავედროულად აღნიშნავდა «მათ უნარს, ნიშნებით გამოეხატათ თავიანთი იმედგაცრუება, ეჭვი და სკეპტიციზმი». დღეს განსხვავებული რეალობის წინ ვდგავართ – ეს ხელოვნები მონაწილეობას იღებენ დიდ საერთაშორისო გამოფენებში (ვენიციის სტამბულოს, ბაქოს ბიენალეში, ტირანაში თუ მოსკოვში), იყენებენ თანამედროვე შედეგებს (ინსტალაცია, ვიდეო, ინტერნეტი) და ხელოვნების საერთაშორისო სცენის მონაწილეებად წარმოვიდგებინან. მანუკა ჯაფარიძის მსხავსად, რომელიც კაპერა ობსკურას საშუალებით ნანტის არაჩვეულებრივი აღქმისკენ გვეპატივება, ნანტი წარმოდგენილი ნაშუქრები, საქართველოში და მისი ისტორიის ფოლკლორულ გამოხატულებაზე დაყრდნობით ამ ქვეყნის ახლებურ ხედვას გვთავაზობენ. გამოფენაზე ამავედროულად წარმოდგენილია თითოეული მხატვრის პიროვნული ძიებები, როგორცაა კოკა რამიშვილის 'სატის გაკვეთილები'

რომელსაც დოკუმენტური დიალოგი შეიძლება ეწოდოს და რომელიც ვერ კიდევ ეწოდება უფრო ზღაპრულად დროდანაა ცნობილი. თუმცა სოფიო ტაბატაძის ნამუშევარი უფრო პოლის სპონტანობას ხედავინებდა. ზუსტად განსაზღვრული, ცხადად, არტიკულირებული თემატიკა და სიუჟეტი ცვლის. მისი მიზანი კონკრეტული სოციალ-ფსიქოლოგიური ტიპის ჩვენებაა. კამერა სადალაქობი თმის შექრისა და პარავის პროცესს აფიქსირებს. მამაკაცის ჩვეული პიგიურული პროცედურა ამჯერად რიტუალურ ქმედებას წააგავს და განწყობას და განხილვისათვის ასოცირდება. რიტუალი, ეროვნული, პატრიარქალური და იდეოლოგიური კონტექსტის ილუსტრაცია და ერთგვარი ნოსტალგია ნარსულადად, დაკარგული ტერიტორიებისადმი, ძველი დიდებასადმი, გრძელ სადღეგრძელოები მითების შექმნის კლასიკური მაგალითია. ქიქი თელში რომანტიკული მოწოდების დიდებას, მხოლოდ დალაქის რეპლიკა არღვევს, რომელიც თავის კლიენტს მოზღვავებული ემოციების ჩაცხრობას ურჩევს, რადგან ნინაძემდე შემიღებავა, შეიძლება სამართლიანი დახმავს. სოფიო ტაბატაძის მეორე ნამუშევარი 'კედელი, რომელიც ფარად აღმოჩნდა' შვიდი ნახატისგან შედგება. სერიალი ინსპირირებულია მხატვრის დიალოგი ევროპულ მისიასთან, რომელიც თბილისში არქიტექტურასა და ურბანულ სივრცეს ეკვლიდა. ნამუშევარში უცხოელი პროფესიონალების კომენტარები ილუსტრირებულია ნახატსა და, მარტივი და მაქსიმალურად თავისუფალია. ქალაქის უბნები და ნაკებობი შენაღად ამოსაცნობია, რადგან მხატვრის მიზანი მხოლოდ კონცეფციითაა გრადიუული რეგრესივტაციაა, რომელიც ნახატების ირონიულ სახელწოდებებშიც ვლინდება. მაგალითად, ნახატი, რომელსაც 'დისკუსიონი მრავალ მაგიადისთან' ეწოდება, იმგვარად ორგანიზებულ სივრცეს წარმოგიდგენს, სადაც რეალური კომუნიკაცია პრინციპულად შეუძლებელია.

ვატო ნერეთელი ინსტალაციამი 'ცუმი პოლიტიკის' ნარსულია და აზიოს მეხვიდრის ადგილს იკვლევს. კავკასიის ერთ-ერთი ქედის ფოტოსურათი, ისე როგორც ტურისტული რეგაონების

რეკლამირებისას, ლაითობუქსშია მოთავსებული. ფოტო ყაზბეგის მითსკენ მიმავალ ვაზზეა გადაღებული. ყაზბეგის მთა რუსეთისა და საქართველოს საზღვარზე მდებარეობს. ბერძნული მითის გმირი პრომეთე, მის შემდეგ, არც ღმერთებს ცეცხლი მოსცაგა, სწორედ აქ მიაჯაჭვეს. ამ ადგილებში უამრავი ლეგენდა არსებობს ქარიზმულ ყაზბეგსა და ამირანზე, რომელიც პრომეთეს ქართველი პროტოტიპია. ადგილი დღემდე ხელუხლებლია და პირვანდელ სახეს ინარჩუნებს. ფოტოზე გამოსახულ მთას 'ნაურა' ქვია. ქვების მუდმივი ცეკვის გამო მოსახლეობი იშვიათად ირჩევენ ამ მარტოებს. მხატვარი არ ერევა, არ იჭრება ეპიზოდში და არ ცდილობს მის გახატვას. კონკრეტულად, ლაითობუქსი დახმარებით ის მხოლოდ რეალობის დემონსტრირებას ახდენს და მას უსვამს იმ ფაქტს, რომ ოდესღაც საკრალური, ლეგენდარული ადგილი დღეს უბრალო ტურისტულ ტრასადაა ქცეული. ინსტალაციის მეორე ნაწილი ღია ბარათებია, ერთ მხარეს მოგზაურთა გამოხატულებით და მეორეზე ტექსტით, რომელშიც ავტორი თბილისის დათვალიერებას ერთგვარ არტ-აქციად განიხილავს. ტურისტული სარეკლამო პრაქტიკად ნახსენები ხერხები თანაგრძობი კიდევ ერთხელ იხსენებს, რომ საქართველო დანტერესებულია ტურიზმის განვითარებით და ევროპული სტრუქტურებიც მხარს უჭერენ ამ ტენდენციას.

ვატო ნერეთლის შემდეგი პროექტი ორი ვიდეონამუშევრისგან შედგება: 'ყოველთვის' და 'სათავადები'. ეს არის პიქტო ანიმაცია, მაქსიმალურად გამარტივებული ხაზითა და ფერით სქემით. დინამიკურია და სტატიკურის იმპულსური კომბინაცია მნახველს ერთმართან მინიმალისტურ სანახაობას სთავაზობს. მხატვარი სრულიად ენდობა დათვალიერებლის მიერ სიუჟეტების თავისუფალ ინტერპრეტაციას, რითაც მარტივად ენდობს ცნობილ გამოხატულებას გვახსენებს, რომლის თანახმად, სურათს მაყურებელი ქმნის.

გამოფენაში 'მოგზაურობა თბილისში' გურამ ნიბაძემილი ორ, ერთმანეთისგან რადიკალურად განსხვავებულ პროექტს წარმოადგენს: ფოტო-ინსტალაცია 'კერძო მუზეუმი' და ფოტოსერია 'განმარტებანი'. ნამუშევრებს

მხოლოდ ერთი რამ აერთიანებთ: ორივეში სანცის მასალად რეალური ცხოვრება გამოყენებული. 'კერძო მუზეუმი' კედლების, ბალების, ეზოების პრივატულ სივრცეს წესდევარს, რომლებიც მფლობელის თვისებებს აირეკლავენ. ინსტალაციის სტრუქტურას კედელზე ქაოტურად მიმოხვეული, განსხვავებული ზომის 20 ფოტოზაფხა შეადგენს. მხატვრის მიდგომა მარტივი და ლაკონურია. ის 'კერძო მუზეუმი' უნდა იქნებოდეს ობიექტების ნებისმიერ განლაგებას სივრცეში თუ ზედაპირზე, რასაც ადამიანის ხელი შეეხება. კერძო ფოტოები, ხელსაწყობი, სარეკლამო ობიექტები, ძველი საბჭოთა სკულპტურები და პროპაგანდისტული პლაკატები კონკრეტულად ადამიანთა, 'კერძო მუზეუმების' მფლობელთა გემოვნების, მიდრეკილებების, მსოფლხედებისა და სოციალური სტატუსის ვიზუალურ მანიფესტაციად აღიქმება.

ფოტოების რამდენიმე 'განმარტებანი' ნარსულია ძველ, საბჭოთა შევ-თიარ ნეგატივებში აღბეჭდილი კომპიუტერული სიუჟეტებს ტექსტით, ნიშნებით, სიმბოლოებით, ბელით შესრულებული ნახატებით ავსებს. მხატვარი ცდილობს ძველ, პეტივიან ხატებს ახალი კონტექსტი შესძინოს და ხელახლად გააცოცხლოს. სხვა სიტყვებით, იმიჯებს იგი საკუთარი ესთეტიკური ხედვის მანიფესტაციად გარდაქმნის და როგორც მხატვარი, იტოვებს თითქოსდა საოჯახო ალბომიდან 'ამოვარდნილი' ფოტოებში შეჭრის უფლებას. მისი მიზანი ძველი, შემთხვევით ნამოკინ ნეგატივებისთვის ახალი ემოციური იმპულსის მიწოდებაა. სწორედ ამ მხატვრული ინტერვენციის წყალობით ელენდება ნარსულის ხატების ფარული სიღრმე, რომელიც დოკუმენტარული ფელდელიურობიდან ვიზუალურ დოკუმენტაციად გარდაიქმნება.

'პომო, მეტა, მეგა' ოლიკო 'ზაუტაშვილის შემოქმედების სამი პერსპექტივა, სამი მახასიათებელია. 'პომო' — ადამიანურ განზომილებას განეკუთვნება; 'მეტა' — რეალურს მიღმა, არაემპირიულ სამყაროს იკვლევს; 'მეგა' კი ის პერსპექტივაა, სადაც ყველაფერი პროგრესირებს და მუდმივ ტრანსფორმაციაშია. მხატვარი თავისუფლად მანიპულირებს მულტიმედიაური საშუალებებით, ასევე თავისუფლად იყენებს განსხვავებულ კონტექსტებს. ტექსტი, ობიექტი,

იმიჯი, სივრცე და თუნდაც მხა მისთვის ერთნაირად მნიშვნელოვანია. იდეო ინსტალაცია 'ჩვევები, მისიონერობები, და...' 47 კვ/მ სივრცული ობიექტია, რომელიც სივრცე და ფსიქოლოგიური, სოციალოგიური, მეტაფორული სიმბოლოებით, დეტალებითა და რიტუალურად ორგანიზის ოთხ თაროზე ოთხი მონიტორია განლაგებული. ეკრანებზე ყოველდღიურობის ჩვეულ სცენებს ვხვდებით. სიუჟეტები დროდადრო იცვლება, თითოეულს სპეციფიკური ხმოვანი თანხლება მისდევს. ინსტალაციის ცენტრში, გამქვირვულ სტენდზე მოთავსებული რამდენიმე მეტრონომი სხვადასხვა რიტმში მუშაობს. თარი მხატვრისთვის ერთდროულად ფორექციონალური და აბეჭდ დროს აზრობრივი ობიექტია. თარი ან თარიუბა კომბინაცია საგნის ჩვეული სივრციდან გამოყოფისა და კედლებიდან, იატაკიდან მისი მნიშვნელოვანი ნარსებობის იძლევა. თარიუბის პორიზონტალურმა, ვიზუალურმა, ქაოტურმა, თუ მანქანიგებულმა განლაგებამ შესაძლოა რადიკალურად შეცვალოს საგნის ჩვეული აღქმა. მონიტორის ეკრანიდან ადამიანის ყოველდღიურობა შემოგვეცქერის: რუტინა, ჩვევები, ვენები, მისიონერობები. მხატვარი არ გთავაზობს განმარტებას ან რაიმე ბექტებს. ვიზუალური რიგი მოკლებულია ნარსებობას. ინსტალაციის ორი შესასველი თემის დუალისტურ ხასიათს უსვამს ხაზს. ტექსტი ინსტალაციის შესასველთან გეგმავს: 'ყველა მნიშვნელოვანი შემთხვევა უმასწავლებს რაიმეს'. ინსტალაცია მხატვრის ე.წ. 'მეგა' კონტექტს განეკუთვნება და ამიტომ მუდმივ სახეცვლას განიცდის. გამოფენაში მისი შესამე ევრისია წარმოდგენილი, რაც ინსტალაციის დროსა და სივრცეში ტრანსფორმაციაზე მიანიშნებს. ილიკო 'ზაუტაშვილი თავის ნამუშევრებში ცდილობს დაძლიოს თანამედროვე ხელოვნების ესთეტიკა მისი საზღვრების გაფართოების გზით. მისთვის მნიშვნელოვანია თქვამს მეტი, ვიდრე მხოლოდ ემპირიული და სენსიტიური გამოცდილებაა. ილიკო 'ზაუტაშვილის მეორე პროექტს 'კავკასიური მანიფესტო' ეწოდება. მისი მიზანი იმიჯების შემეკუთვნილ კავკასიური მითებისა და რეალობის განზოგადებაა. სიტყვა

'მანიფესტო' ნამუშევრის დეკლარაციულობას ეფუძნება. კავკასიური ხასიათისა და ცხოვრების წესისთვის დამახასიათებელი მრავალი სტერეოტიპი საუკუნეების მანძილზე ყალიბდებოდა. ძალზე საინტერესოა ის, რომ კავკასიის ეკლექტური მთლიანობა სრულიად განსხვავებული გავლენების მიქსისგანაა შექმნილი. იმიჯები ირონიული და ეგზოტიკურია. მხატვარი ახალიზებს, თუ როგორ ინარჩუნებს მითს პატრიარქალური საზოგადოება რეალობის გააკონტროლებლად. ერთ-ერთ ირონიულ ფოტოზე ქალის მკერდზე დაცვიდებულ გასაღებს ვხვდებით, რომელიც მასზე მამაკაცის უფლებას ადასტურებს. ჩვენი ცივილიზაცია მყარად დგას რწმენაზე, რომ რეალობას დრო და სივრცე განსაზღვრავს. ცხოვრება ჩვენგან პრაქტიკულ თვალთახედვას ითხოვს. მეცნიერებისგან განსხვავებით, ხელოვნება არ ყურდობა მხოლოდ ემპირიულ მნიშვნელობას. თანამედროვე ხელოვნების ისტორია დადგენილი სახელების გადმოახვის დაუსრულებელი მცდელობაა. ამიტომაც, აბსურდულია ხელოვნების რაციონალურად ახსნა. ზეით თბილისურ ლეგენდებზე და სპეციფიკურ კულტურულ გარემოზე, მხატვრებსა და მათ 'ლეგენდებზე' ვისაუბრებთ. რა თქმა უნდა, მათი შეპოქმედება არ აისხნება მხოლოდ თბილისის რომანტიკული აურით, მაგრამ ისიც ცხადია, რომ ისინი თბილისის მრავალფეროვანი და კოლორიტული ცხოვრების გაუწყფელ ნაწილს წარმოადგენენ.

მაგდა გურული

MAMOUKA JAPHARIDZE

Né en 1962 à Tbilissi
Vit et travaille à Tbilissi et Bristol,
Royaume-Uni

Expositions personnelles et performances (sélection)

2001
Portes,
projection vidéo,
Jardin botanique, Tbilissi, Géorgie

2002
L'œil double,
installation vidéo,
ancienne chambre forte,
Foundry, Londres, Royaume-Uni

2004
Programme international
de résidences d'artistes,
iaab, Bâle, Suisse
Media Art Farm, résidence d'artiste
en dessin et pratique de l'art vivant,
Tbilissi, Géorgie
Tour Curfew,
résidence et projet spécifique,
Cushendal, Irlande du Nord

2005
Taxi pour transport optimiste,
intervenant dans l'espace public,
résidence internationale d'artistes,
Hwei Lan, Taiwan
Bleu et Vent, installation sonore,
galerie Didi, Tbilissi, Géorgie

2006
11 Drum Street,
programme de la Présidence,
formation de base de l'orchestre
symphonique de la Ville de Londres,
Royaume-Uni

2007
Pea Musha, Bad Chairs,
avec la coopération d'Andro
Semeiko, projet pour l'espace
public, Green Man-Free House,
Londres, Royaume-Uni
À transmettre, programme
de master classes organisé
par «zitabl», Alma Ata, Kazakhstan

Expositions de groupe (sélection)

1999
Depuis l'expérience des Tartares,
Pavillon géorgien,
49e Biennale de Venise, Italie
Les yeux des arbres,
projection vidéo, Festival des films
d'artistes, Blakeney, Forest of Dean,
Royaume-Uni

2000
Dans le miroir, Rail Road Earth,
programme international
de résidences d'artistes,
Atlanta, États-Unis
Séries de performances avec
plusieurs danseurs, musée d'Art
contemporain de Huston, États-Unis

2002
Transition Zéro,
Biennale de Gumri, Arménie

2003
Ranimez le temps,
Plantation d'arbre kaki, projet initié
par Tatsuo Miyajima, espaces publics
de Tbilissi et Mtskheta, Géorgie

2004
Table pour insectes,
Biennale de Gumri, Arménie

2006
KHOJ, Ateliers internationaux
d'artistes, Calcutta, Inde
Nature morte après la vie,
projet pour l'espace public,
Festival des arts visuels,
Gandja, Azerbaïdjan

2007
Atmosphère 41°,
10e Biennale internationale
d'Istanbul,
galerie Siemens Sanat,
Istanbul, Turquie
Interprétation des Rêves,
Aluminium, 3e Biennale d'art
contemporain, Bakou, Azerbaïdjan
Deux espoirs, exposition britannico-
géorgienne, Art du Caucase 2007,
Maison de l'Opéra de Tbilissi,
Géorgie

Liste des œuvres exposées

Série «Taxi pour transport
optimiste»
2006-2008
Installation et performances

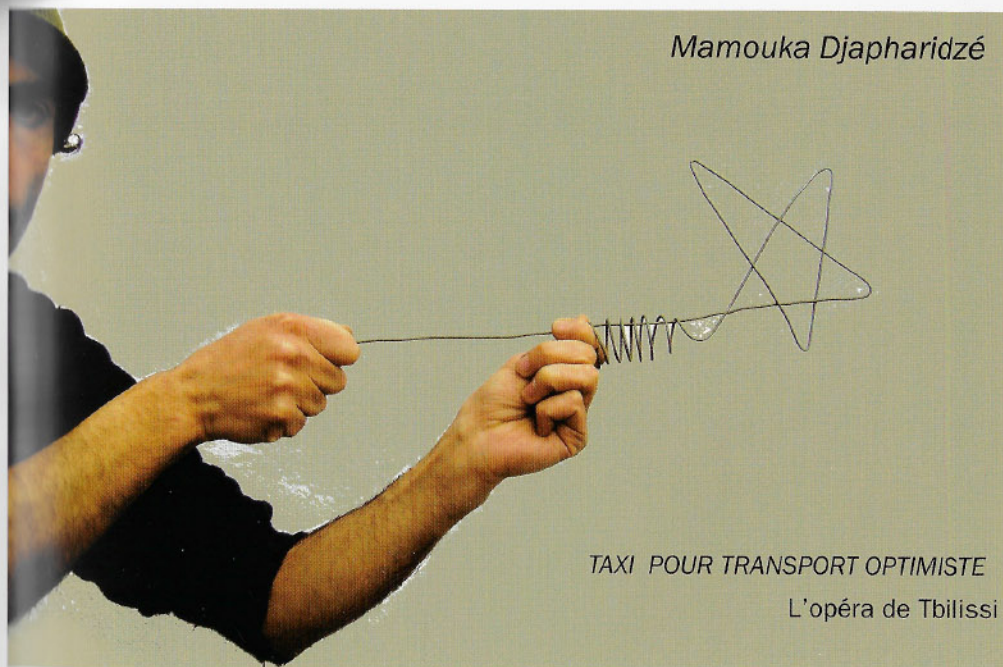
Carte postale

Taxi pour transport optimiste,
Invisible I
Photographie numérique, 90x37,46 cm

L'Opéra de Tbilissi,
Invisible II
Photographie numérique, 90x137,14 cm

Un camion pour transport optimiste
2005, Taiwan

Mamouka Djapharidzé

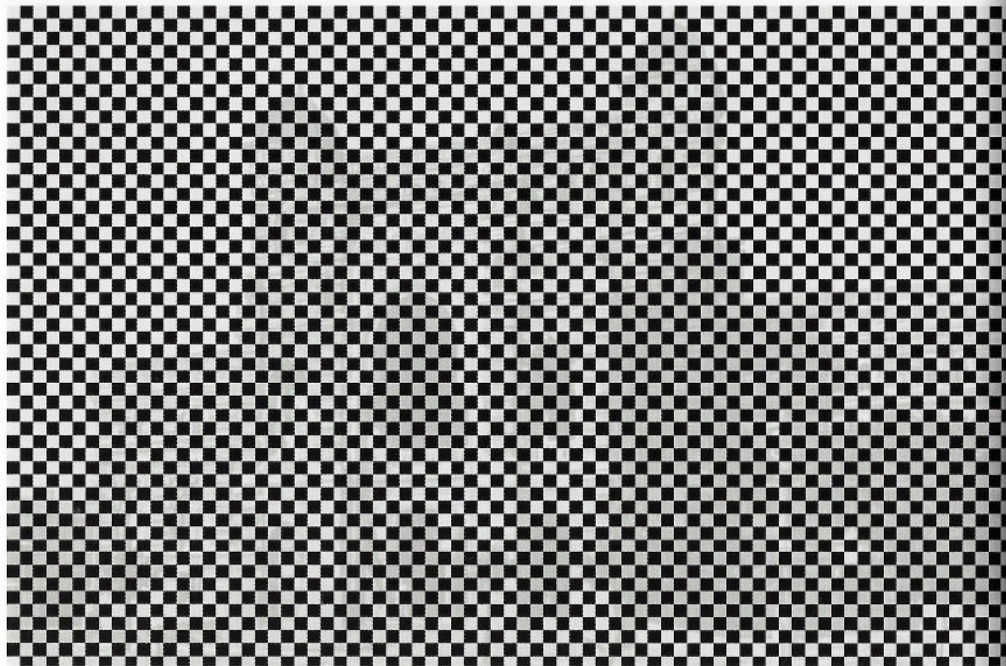
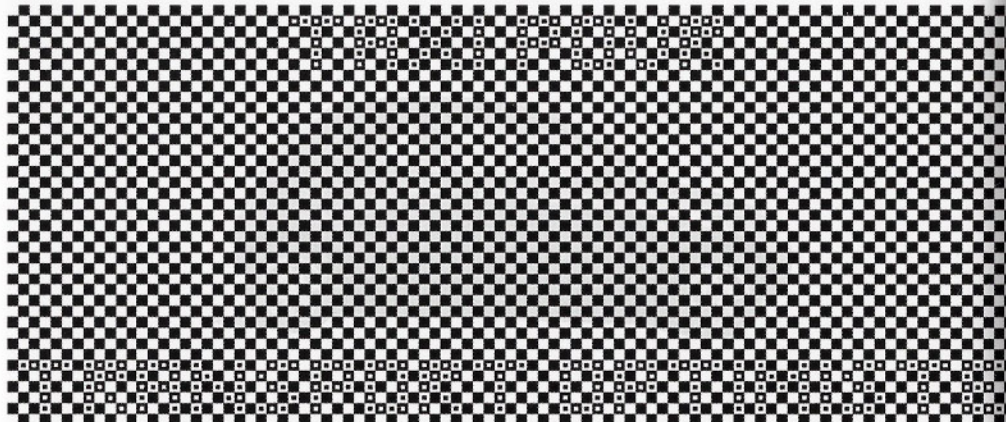

TAXI POUR TRANSPORT OPTIMISTE

L'opéra de Tbilissi

Série «Taxi pour transport optimiste»
'ტაქსიოპტიმისტ(იკ)ური ტრანსპორტაციისთვის'
2006-2008

Carte postale
ლია ბარათი

Taxi pour transport optimiste, Invisible I
'ტაქსი ოპტიმისტური ტრანსპორტაციისთვის', 'უჩინმანინი I'

L'Opéra de Tbilissi, Invisible II
'თბილისი ოპერა', 'უჩინმანინი II'

Un camion pour transport optimiste
მანქანა ოპტიმისტური ტრანსპორტაციისთვის
2005

KORA RAMISHVILI

Né en 1956 à Tbilissi
Vit et travaille à Tbilissi

Expositions personnelles (sélection)

2002

Histoire de Kaspar Hauser,
galerie Édouard Mitterrand,
Genève, Suisse

2003

Leçons de dessin,
galerie Marat Guelman, Moscou -
MAMCO, Genève, Suisse

2005

Sculptures interdites,
galerie Édouard Mitterrand,
Genève, Suisse
Plates-formes pour événements,
MAMCO, Genève, Suisse

2007

My Backyard,
galerie Newman Popiashvili,
New York, États-Unis

Expositions de groupe (sélection)

2000

Au verso de l'histoire,
Centre d'art contemporain,
La Ferme du Buisson,
Marne-la-Vallée, Paris, France
Camouflage,
Maison de l'Europe, Genève, Suisse
Après le mur,
musée d'Art moderne de Stockholm /
musée Ludwig, Budapest, Hongrie /
Hamburger Bahnhof, Berlin, Allemagne

2001

Biennale de Tirana, Albanie

2002

Paysage et territoire,
collectif d'exposition suisse-géorgien
«N-Gallery», Tbilissi, Géorgie
Quoi de 92?

11 photographies de Genève
et de la région alémanique,
Centre de la photographie,
Genève, Suisse

2003

Russie digitale,
Centre des arts contemporains,
Moscou, Russie

2004

Néo-Géo, Art-Moscou 2004,
galerie Marat-Guelman,
Maison centrale des artistes,
Moscou, Russie
Foire d'art de Bruxelles, Belgique
Impact, Festival pour vidéo
expérimentale et audio,
Utrecht, Pays-Bas

2005

Au-delà des stéréotypes,
Art du Caucase 2005, Hall
d'exposition du Centre GTC,
Tbilissi, Géorgie
Dans l'ombre de héros,
2e Exposition internationale d'art
contemporain, Bichkek, Kirghizistan
WRO,
Festival du film de Wrocław, Pologne
VIDEOEX,
Festival du film expérimental
et de la vidéo, Zurich, Suisse
11e Biennale de l'image
en mouvement, Genève, Suisse

2006

Atmosphère 41°,
Centre national des arts
contemporains, Moscou, Russie
La photographie postsoviétique,
Tate Modern, Londres, Royaume-Uni

2007

Journal de l'artiste,
2e Biennale de Moscou,
Russie
Nostalgie progressive,
Centre d'art contemporain
Luigi Pecci, Prato, Italie
Atmosphère 41°,
10e Biennale internationale
d'Istanbul, galerie Siemens Sanat,
Istanbul, Turquie
Interprétation des Rêves,
Aluminium, 3e Biennale d'art
contemporain, Bakou, Azerbaïdjan

Liste des œuvres exposées

Changement

2003

Projection vidéo, DVD, 4'54"

Leçons de dessin

2003

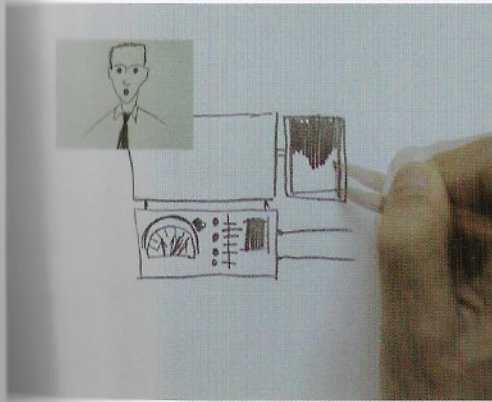
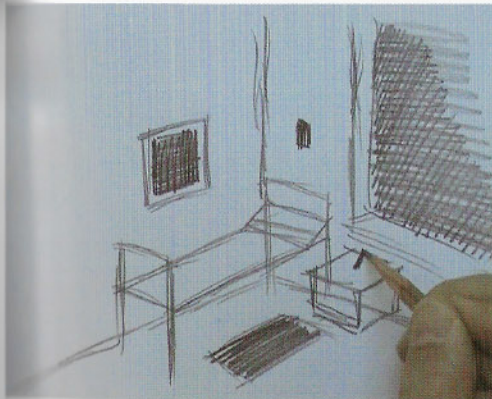
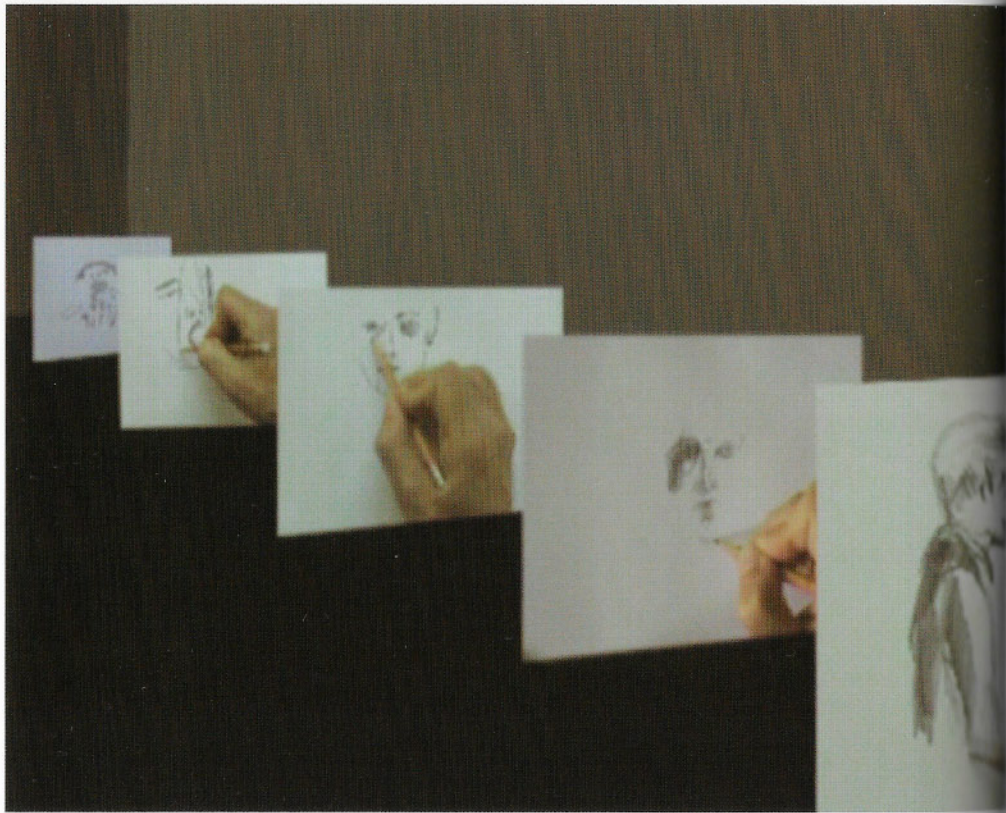
projection vidéo, Mini DV, 13'40"

Changement

ცვლილება

2003

Sophie Tabatadze

Née en 1977 à Tbilissi
Vit et travaille en Géorgie
et aux Pays-Bas

Expositions personnelles (sélection)

2001
Je dois me révéler,
galerie Josine Bokhoven,
Amsterdam, Pays-Bas

2002
Papercity,
projet pour l'espace public,
KunstXpress et TENT,
Rotterdam, Pays-Bas

2003
Autoportrait comme architecture,
galerie Lambert Tegenbosch,
Heusden, Pays-Bas

2004
Ce que nous pensions être un mur
s'est avéré être un rideau,
Het Wilde Weten,
Rotterdam, Pays-Bas

Expositions de groupe (sélection)

2000
Kunst Rai,
Foire d'art, galerie Lambert
Tegenbosch, Amsterdam, Pays-Bas

2001
Wow,
Kunsthal Remise,
Amsterdam, Pays-Bas
Kunst Rai,
Foire d'art, galerie Josine Bokhoven,
Amsterdam, Pays-Bas

2002
Travaux sur papier,
galerie Josine Bokhoven,
Amsterdam, Pays-Bas

2003
étranger,
organisation et participation,
usine de vin «Savane»,
Tbilissi, Géorgie -
Félix Meritis Amsterdam, Pays-Bas

2004-2005
Moderne Intérieur,
avec la collaboration de «De Strip»,
Jeanne van Heeswijk,
Vlaardingen, Pays-Bas

2005
Projet Rotterdam,
Boijmans van Beuningen Museum,
Rotterdam, Pays-Bas
Eco Topia,
Musée national, Tbilissi, Géorgie
Les Héros de Stagnation,
avec la collaboration de Nino
Purtskhvanidze, Galerie Nationale
Picture, Tbilissi, Géorgie
Basis,
Artis, Den Bosch, Pays-Bas

2006
Guide de voyage alternatif
à travers la Géorgie,
avec la collaboration de Nadia
Tsulukidze, Biennale du Caucase,
Galerie Chidren Picture, Tbilissi,
Géorgie
Jeu du Caucase,
avec la collaboration de Nadia
Tsulukidze, Festival Est-Ouest,
Die, France
J'étais silencieux,
avec la collaboration de Nadia
Tsulukidze, ACCEA, Erevan, Arménie

2007
Humancon Undercon,
Pavillon géorgien,
52e Biennale de Venise, Italie

Constructions et étranges
constructions,
10e Biennale internationale
d'Istanbul, Turquie
Nostalgie progressive,
avec la collaboration de Nadia
Tsulukidze, Centre d'art
contemporain Luigi Pecci,
Prato, Italie

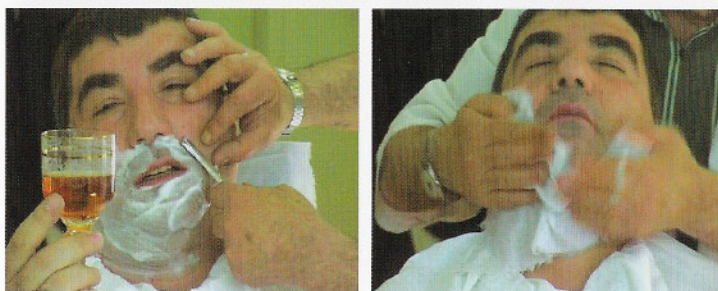
Liste des œuvres exposées

Série «Ce que nous pensions être
un mur s'est avéré être un rideau»

2004
Crayon sur papier, 36x50cm
Ici, quelqu'un vit bien et en sécurité!
Nous devrions aller en Europe
de l'Est en hiver
Est-ce un bon quartier?
L'inconvénient de ce quartier,
c'est son manque de crèches
et de réparateurs de vélos
Table ronde
Immeuble vert
Avant et après

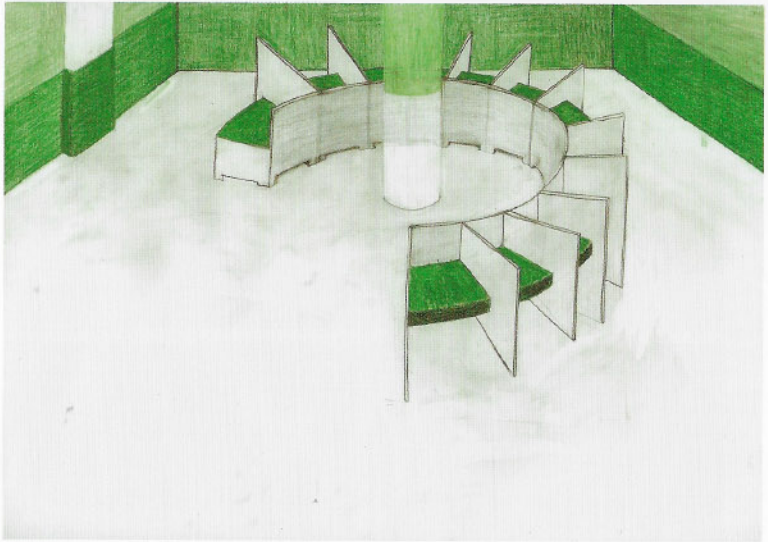
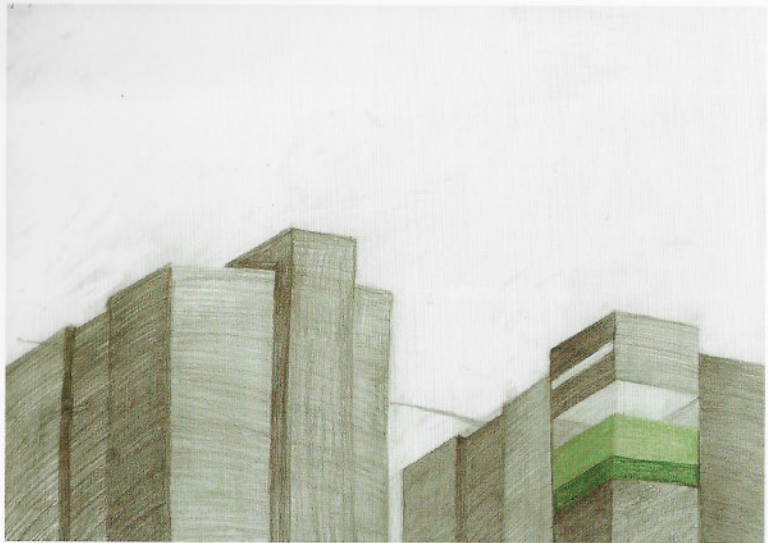
Sophie Tabatadze en collaboration
avec Nadia Tsulukidze
Buvons à la Géorgie, buvons à l'amour

2006
Projection vidéo, DVD, 8'3"

Sophie Tabatadze en collaboration avec Nadia Tsulukidze
Buvons à la Géorgie, buvons à l'amour

სოფია ტაბატაძე, ნადია წულუკიძე
გაუმარჯოს საქართველოს, გაუმარჯოს სოციალურს

Série «Ce que nous pensions être un mur s'est avéré être un rideau»

'რაც კედელი გვეგონა, ფარდა აღმოჩნდა'

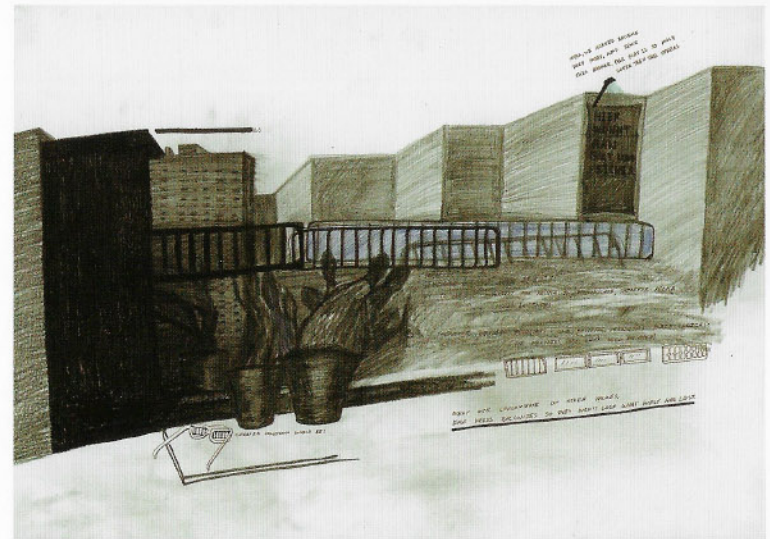
2004

Est-ce un bon quartier?

ეს კარგი სამეზობლოა?

Table ronde

მრგვალი მაგიდის დისკუსია

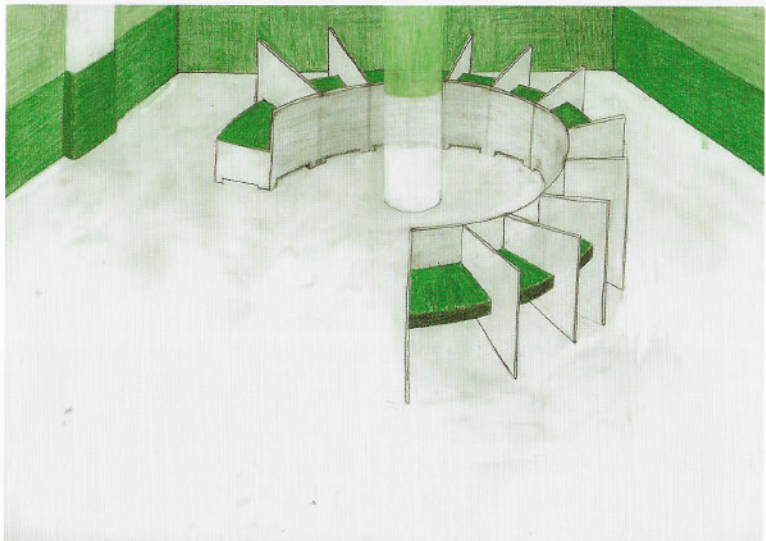
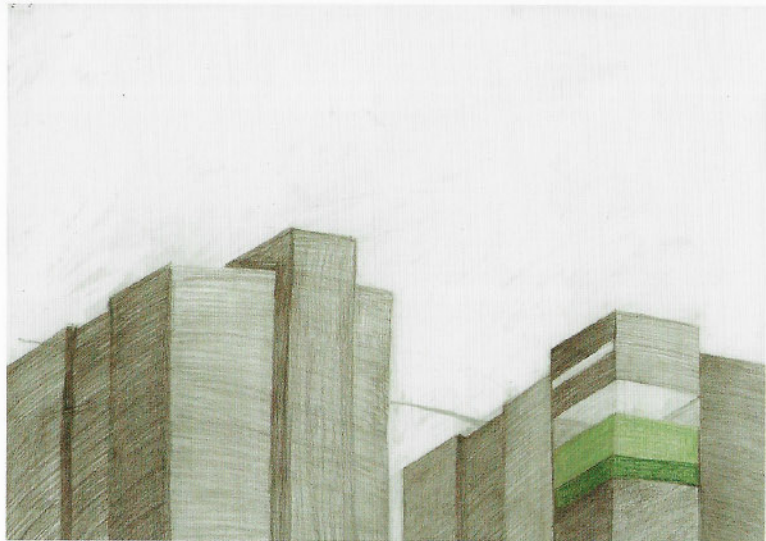

Avant et après

აქამდე და შემდეგ

Ici, quelqu'un vit bien et en sécurité!

აქ აღამიანი კარგად და უსაფრთხოდ ცხოვრობს

Série «Ce que nous pensions être un mur s'est avéré être un rideau»

'რაც კედელი გვეგონა, ფარდა აღმოჩნდა'

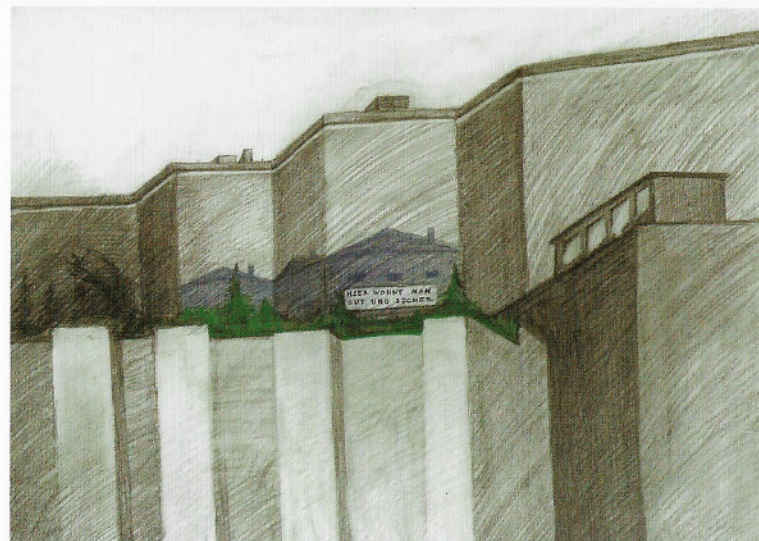
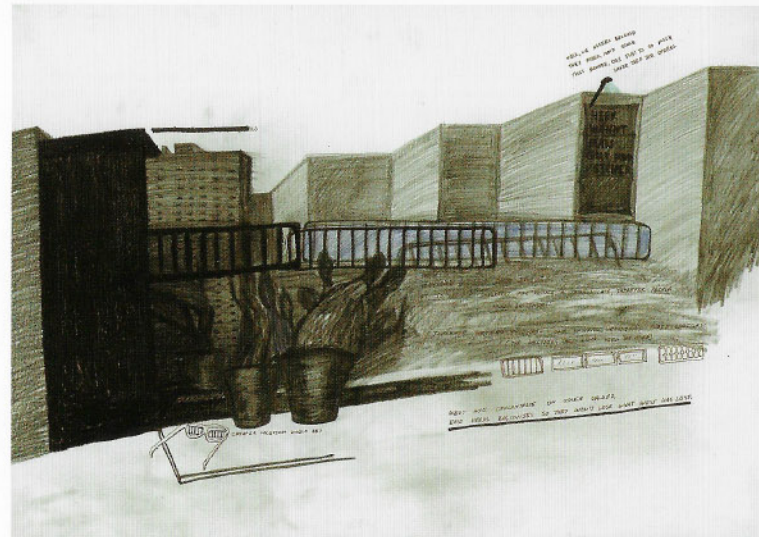
2004

Est-ce un bon quartier?

ეს კარგი სამეზობლოა?

Table ronde

მრგვალი მაგიდის დისკუსია

Avant et après

აქამდე და შემდეგ

Ici, quelqu'un vit bien et en sécurité!

აქ ადამიანი კარვად და უსაფრთხოდ ცხოვრობს

VATO Tsereteli

Né en 1975 à Tbilissi
Vit et travaille à Tbilissi

Expositions de groupe (sélection)

2001

Changements structurels.
Documents, «Unternehmen Mitte»,
Bâle, Suisse
«Annexe I», Quelques réflexions
sur la photographie contemporaine
dans le Caucase,
organisateur et participant,
musée d'Histoire de la Ville de Tbilissi,
«Karvalsa», Géorgie

2002

Changements structurels.
Documents,
h'Wit Galerie, Watou, Belgique
TABLA,
Semaine géorgienne, WUK,
Vienne, Autriche
Stroy-DiStroy,
musée d'Histoire de la Ville de Tbilissi,
«Karvalsa», Géorgie

2003

«Annexe II»,
organisateur et participant,
Exposition internationale d'art
contemporain, musée d'Histoire
de la Ville de Tbilissi, «Karvalsa»,
Géorgie

2004

Néo-Géo,
Art-Moscou 2004, galerie
Marat-Guelman, Maison centrale
des artistes, Moscou, Russie

2008

La nature et une ville,
Espace d'exposition «Cumberto»,
Tbilissi, Géorgie

Liste des œuvres exposées

Bruyant

2007

Caïsson lumineux, 130 x 111 cm

Cumbo Pilgrims

2007

Carte postale

Toujours

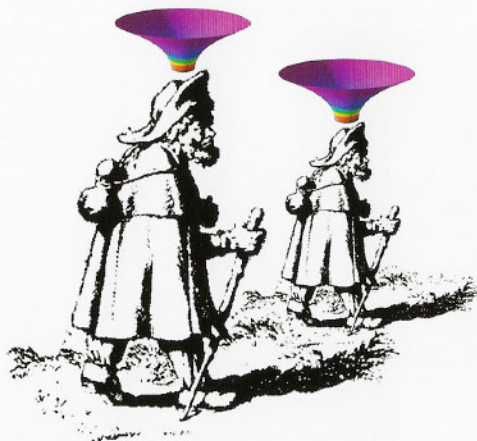
2007

Dessin animé, DVD diffusé en boucle

Lunettes

2007

Dessin animé, DVD diffusé en boucle

Interprétation de Tbilissi comme une illustration

Votre guide Cumbo* vous invite à visiter
Tbilissi d'une nouvelle manière : grâce
à un *Cumbotour* à travers une ville
construite à partir de légendes antiques
et sur des kilomètres de bassins d'eau
chaude sulfureuse.

Aujourd'hui, Tbilissi est un site
d'architecture spontanée – un mélange
anarchique de vieux cosmopolites,
de socialistes en voie de disparition
et de vie urbaine en expansion.
Par conséquent, *Cumbotour*
est une proposition artistique en constante
évolution, qui peut vous faire rencontrer
la silhouette de Kazbegi ou des artistes
géorgiens contemporains.
Jusqu'à présent, Cumbo s'est consacré
à l'art. Désormais, il travaille à votre
compréhension de Tbilissi.

Le tarif est laissé à votre libre appréciation.
Cumbo est lié à cumbogroup.com
et parle géorgien, anglais, allemand,
néerlandais et russe.
Informations : cumboarttbilisi@tbilisi.ge
+995 (8) 77 500 328

* Cumbo est un saint serviteur
qui peut s'incarner dans n'importe
quelle personne. Cumbo est uniquement
au service des bonnes intentions
— peu importe qui les porte et où.

თბილისის, როგორც ხელოვნების ნიშვნის ინტერპრეტაცია

შენი ცუმბო* გამოგიყვამთ თბილისში
და გთავაზობს ცუმბო-სეირნობას
ქალაქში, რომელიც უძველეს
ღვთაებებზე და ცხელი გოგირდის წყლის
ბაზინების კოლომეტრებზეა აგებული.
დღეს თბილისი სპონტანური
არქიტექტურული ძეგლია – ძველი
ქალაქის, გარდასული სოციალისტების
და გახეთქილი ურბანული
ცხოვრების ანარქიული მიქსი. ასე რომ,
ცუმბო-სეირნობა მუდმივად ცვალებადი
ხელოვნების ნიმუშია, სადაც შეიძლება
ყაზბეგის მისი სილუეტისა და მუხედუ და
თანამედროვე ქართველ მხატვრებსაც
ენეო. ცუმბო წარსულში ხელოვნების
კურატორი იყო. დღეს იგი თბილ-
გაგებაში გეხმარება. ცუმბოს იმდენი
გადუხადე, რამდენსაც საჭიროდ
ჩათვლი.

ცუმბო-უცუმბო-ჯგუფში ცხოვრობს და
საუბრობს ქართულად, ინგლისურად,
გერმანულად, ჰოლანდიურად და
რუსულად.
თუ გსურს
ცუმბო-ხელოვნებათბილისი-ტური დარეკე:
+995 (8) 77 500 328.

* ცუმბო ის ღვთაებრივი მონაა, რომელიც
ყველა პიროვნებაში ნატურალობდება.
ცუმბოს მხოლოდ კეთილი განზრახვები
აქვს, ამისდა მიუხედავად თუ ვისში ან
სად არის იგი.

Interpreting Tbilissi as artwork

Your Cumbo* guide invites you to visit
Tbilissi in a different order:
by Cumbowalking through a city built
on ancient tales and kilometers of hot
sulfur water basins.

Today Tbilissi is a place of spontaneous
architecture — an anarchic mix of old
cosmopolites, fading socialists and
sprawling urban life. Consequently,
Cumbowalking is a constantly evolving
artwork, where you might encounter
the silhouette of Kazbegi or visit
contemporary Georgian artists.
Cumbo previously served as art curator.
Now he serves your tbili-understanding.
You pay for cumbo as much as you think
you should.

Cumbo lives on cumbogroup.com
and speaks Georgian, English, German,
Dutch and Russian.
If you want cumboarttbilisi@tbilisi.ge you just
call him: +995 (8) 77 500 328.

* Cumbo is a holy servant that can
materialize in any person. Cumbo serves
only good intentions — no matter
in whom or where they are.

Cumbo Pilgrims
ცუმბო პილიგრიმები
2007

La photographie est prise sur la route du sommet du mont Kazbek (5047 m), à la frontière caucasienne entre la Géorgie et la Russie. La légende veut que Prométhée, le héros de la Grèce antique, ait été enchaîné en haut de cette montagne pour avoir volé le feu aux dieux. Il existe de nombreux contes locaux mettant en scène l'histoire du mont Kazbek et d'Amirani, le double géorgien de Prométhée. Mon maître de toujours m'avait conduit à cet endroit. Il m'avait souvent expliqué que les lieux étaient restés intacts et avaient gardé leur aspect originel. La montagne que nous contemplons aujourd'hui est la même qu'il y a mille ans. Son nom fait référence au bruit incessant des pierres qui tombent et qui empêchent les alpinistes d'atteindre son sommet.

ფოტოგრაფია ყაზბეგის მთის მწვერვალისკენ (5047 მ) მიმავალ გზაზეა გადაღებული. ყაზბეგის მთა საქართველოსა და რუსეთის შორის კავკასიონის ქედზე მდებარეობს. პრომეთე, ძველი ბერძნული ლეგენდის გმირი სწორედ ამ მთაზე მიაჯაჭვეს, როდესაც მან ცეცხლი მოპარა ღმერთებს. აქ უამრავი ადგილობრივი ლეგენდაა ქარიზმატული ყაზბეგისა და ამირანის შესახებ, რომელიც ბერძენი გმირის ქართველი პროტოტიპია. აქ პირველად ჩემი ცხოვრების მასწავლებელმა მიმიყვანა. ის ხშირად იმეორებდა, რომ ეს ადგილები შელუბლებულია და პირენდელი საბე აქვთ შენარჩუნებული. ასე რომ, რასაც დღეს ვხედავთ ათასი წლების წინათაც იგივე იყო. ადგილის სახელი 'ხმაურა' ქვების განუწყვეტელ ცეცხლს ეხმაურება, რის გამოც იშვიათად თუ ვინმე სარგებლობს ამ მარშრუტით ყაზბეგის მთის მწვერვალზე ასვლისას.

The photograph is made on the way to the top of Mount Kazbek (5047m), situated on the Caucasian Ridge between Georgia and Russia. Prometheus, ancient Greece legendary hero, was chained up to this very mountain for stealing fire from the Gods. There are many local tales about the charismatic Kazbek Mount including the story of Amirani, the Georgian prototype of the Greek hero. I was broth to this place by my lifelong teacher. He often explained that these places have remained untouched and have thus maintained their original appearance. The scenery we see today could be contemplated thousand years ago too. The name of the place called Khmaura (Noisy) refers to the never-ending noise of falling stones that prevents alpinists from frequently taking this route when climbing to the top of Mount Kazbek.

GURAM TSIBAKHASHVILI

Né en 1960 à Tbilissi
Vit et travaille à Tbilissi

Expositions personnelles (sélection)

2000
Galerie Anita Neugebauer,
Bâle, Suisse

2002
Ulysses,
musée d'Histoire de la Ville de Tbilissi,
«Karvalsa», Géorgie
Rouge,
galerie «Nouvel Art», Tbilissi, Géorgie

2007
Masques,
Maison ukrainienne,
Ukraine - Batumi, Géorgie

Expositions de groupe (sélection)

2000
Artgruz,
«OGI» - Club Moscou, Moscou, Russie
Art Moscou 2000,
Maison centrale des artistes,
Moscou, Russie
Contreculture,
galerie National Picture,
Tbilissi, Géorgie

2001
Projet Géorgie 2001,
Bristol, Londres, Royaume-Uni
Cinq photographes,
musée d'Histoire de la Ville de Tbilissi,
«Karvalsa», Géorgie

2002
Photographie caucasienne,
«Annexe b», Exposition internationale
d'art contemporain,
musée d'Histoire de la Ville de Tbilissi,
«Karvalsa», Géorgie

TABLA, «Flou», Tabla, Kunstverein
Perron, Vienne, Autriche
Art Moscou 2002,
Maison centrale des artistes,
Moscou, Russie
Document et réalité,
Centre d'art contemporain,
Odessa, Ukraine

2003
Transmission,
galerie Priestor pour les arts
contemporains, Bratislava,
Slovaquie
«Annexe II», Exposition internationale
d'art contemporain,
musée d'Histoire de la Ville de Tbilissi,
«Karvalsa», Géorgie
7+7 plus transparent,
exposition géorgio-azérie,
musée Lénine, Bakou, Azerbaïdjan
Le Pouvoir des styles,
Bâle, Suisse

2004
Life-n-Style,
«Art du Caucase 2005»,
Hall d'exposition du Centre GTC,
Tbilissi, Géorgie

2005
Au-delà des stéréotypes,
«Art du Caucase 2005»,
Hall d'exposition du Centre GTC,
Tbilissi, Géorgie

2006
Transfusion,
Kunsthalle Palazzo, Liestal, Suisse
Atmosphère 41°,
Centre national des arts
contemporains, Moscou, Russie
Transborder - exclusion, inclusion,
«Mond Photographia»,
Hall d'exposition, Vienne, Autriche

2007
Heterotopia,
1re Biennale, Thessalonique, Grèce
Kaunas Photo 2007,
Kaunas, Lituanie
Atmosphère 41°,
10e Biennale internationale
d'Istanbul, galerie Siemens Sanat,
Istanbul, Turquie
Interprétation des rêves,
«Aluminium», 3e Biennale d'art
contemporain, Bakou, Azerbaïdjan

Liste des œuvres exposées

Série «Définitions»

2000
Photographies et techniques mixtes

Damien Hirst

27,5x57,5cm
Joel-Peter Witkin

27,5x57cm

Monocle

27,5x56,5cm

Livre

27,5x53cm

Baiser

27,5x57cm

90x60x90

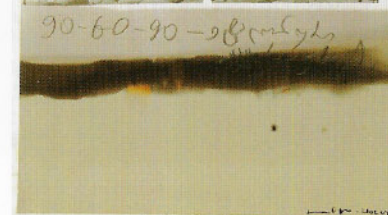
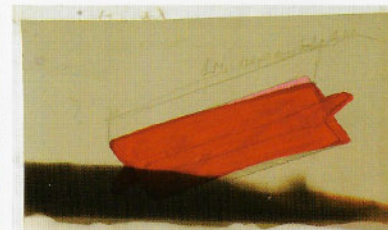
27,5x57,5cm

Les Années soixante

33,5x50cm

Série «Musée privé»

2006
Installation de vingt photographies
de dimensions variables

Série «Définitions»

ანბარტუპანი
2000

Monocle
სათვალეუბი

Livre
წიგნი

90x60x90
90X60X90

Musée privé
'კერძო მუზეუმი'
2006

ILIRO ZAUTASHVILI

Né en 1952 à Tbilissi
Vit et travaille à Tbilissi

Expositions personnelles (sélection)

2001
Gauguin en quatre dimensions,
performance et action vidéo,
Club Basement, Tbilissi, Géorgie

2002
Le temps disparaît à temps,
projection vidéo, Frontstore,
Basel, Suisse

Expositions de groupe (sélection)

2000
Au verso de l'histoire,
Centre d'art contemporain,
La Ferme du Buisson,
Marne-la-Vallée, Paris, France
Camouflage,
Maison de l'Europe, Genève, Suisse

2001
Table,
Dîner international d'art, Bristol,
Royaume-Uni

2002
La Mer Noire,
nt-areal, Bâle, Suisse
Vision projetée,
Festival vidéo d'art, Mylos,
Thessalonique, Grèce
Paysage et territoire,
collectif d'exposition suisse-géorgien
«N-Gallery», Tbilissi, Géorgie
Transition Zéro,
Biennale de Gumri, Arménie

2003
Braziers,
exposition internationale, galerie
Proof, Londres, Royaume-Uni

Prenez garde à la religion,
Centre Sakharov, Moscou, Russie
Transmission,
galerie Priestor pour les arts
contemporains, Bratislava,
Slovaquie
Quelque chose au sujet de l'amour,
Casino-Luxembourg, Luxembourg
Aspects de la photographie,
contemporaine du Caucase du sud,
exposition collective, musée
de la Photographie, Thessalonique,
Grèce - Centre d'art contemporain,
Bruxelles, Belgique
7+7 plus transparent,
exposition géorgio-azérie, musée
Lénine, Bakou, Azerbaïdjan

2004
Metamorph',
9e Biennale architecturale de Venise,
Italie
Vent du Caucase,
Colloque international d'art
contemporain, Art-Villa Gari kula,
Géorgie
Néo-Géo,
Art-Moscou 2004, galerie Marat-
Guelman, Maison centrale des
artistes, Moscou, Russie

2005
Consummation de justice,
Atelier international d'artistes,
Diyarbakir, Turquie
Hors-la-loi,
Atelier international d'artistes,
Centre d'art national, Tbilissi,
Géorgie
Dans l'Ombre de Héros,
2e Exposition internationale d'art
contemporain, Bichkek, Kirghizistan

2006
Transfusion,
Kunsthalle Palazzo, Liestal, Suisse

Atmosphère 41°,
Centre national des arts
contemporains, Moscou, Russie
Immortalité visuelle,
Biennale internationale pour l'art
contemporain, Choumen, Bulgarie
Caravansérail – Station Paris,
Heartgalerie, Paris, France
Nuit Blanche,
exposition internationale (hors-les-
murs) d'art contemporain, Paris,
France

2007
Neuf têtes de dragon,
12e Atelier international
d'environnement et colloque d'art,
Chongju, Geoje, Séoul, Corée du Sud
Atmosphère 41°,
10e Biennale internationale
d'Istanbul, galerie Siemens Sanat,
Istanbul, Turquie
Ateliers internationaux d'artistes et
expositions, Hweilan, Taiwan
Interprétation des Rêves,
Aluminium,
3e Biennale d'art contemporain,
Bakou, Azerbaïdjan

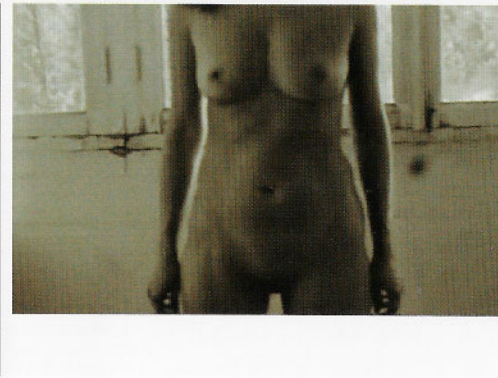
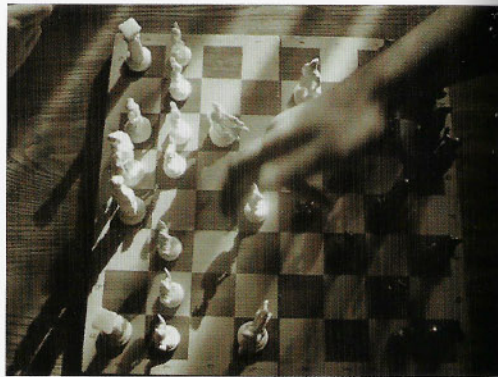
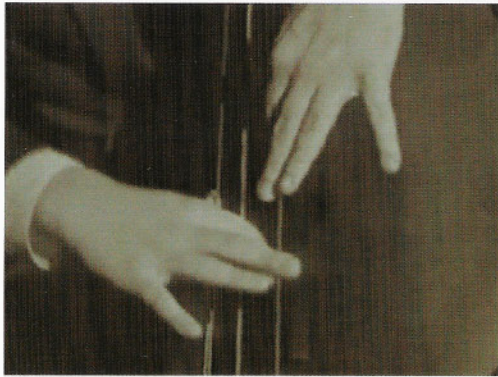
Liste des œuvres exposées

Habitudes, besoins et...
2008-2008
Installation vidéo, quatre étagères en Plexiglas
(30x40 cm), 4 téléviseurs, métronomes, texte

Série «Manifeste caucasien»
2008
Tirages argentiques, 90x70 cm

Habitudes, besoins et...
ჩვევები, მოთხოვნები და...
2008

Ceci n'est pas une déclaration ou un verdict. Ceci un discours universel, une information qui entend dépasser les clichés et les frontières. Ceci est un processus dynamique d'échanges sans fin de questions et réponses qui émergent au cœur des habitudes et des besoins, de la liberté et des tabous, de la moralité et du plaisir, de l'individu et de la société.

IL N'Y A PAS DE RÉPONSE
AUX QUESTIONS LES PLUS
IMPORTANTES

ეს არ არის დეკლარაცია ან ვერდიქტი. ეს უნივერსალური ენაა, უნივერსალური ინფორმაცია საზღვრებსა და ნაციონალურ კლიშეებს მიღმა. ეს კითხვებისა და პასუხების დაუსრულებელი, დინამიური პროცესია, რომელიც ჩვევებსა და მოთხოვნილებებს, თავისუფლებასა და ტაბუებს, მორალსა და სიამოვნებას, პიროვნებასა და საზოგადოებას შორის ჩნდება.

არ არსებობენ პასუხები ყველაზე მნიშვნელოვან კითხვებზე

This is not a declaration or a verdict. This is a universal language, universal information beyond frontiers and national clichés. This is a dynamic process of the endless exchange of questions and answers that emerge amid habits and needs, freedom and taboo, morality and pleasure, personality and society.

THERE ARE NO ANSWERS
TO THE MOST IMPORTANT QUESTIONS

Habitudes, besoins et...
ჩვევები, მოთხოვნილებები და...
2006-2006

TRAVEL IN TBILISI

"If you had come me the honour to accompany me, I would have taken you to the promenade of Krasnoia-Gora on the left bank of the Koura, the Champs Elysées of the place [...] with its "Katchélis", delightful seesaws [...].

Quick to the grand caravanseraï. There you will find the caravans from all points of the Asiatic continent. Here is one just coming in, composed of Armenian merchants. There is one going out, formed of traders in Persia and Russian Turkestan. [...]

Here now are the bazaars with the thousand products of Persia, China, Turkey, Siberia, Mongolia. There is a profusion of the fabrics of Teheran, Shiraz, Kandahar, Kabul, carpets marvellous in weaving and colours, silks [...].

Let us stop in front of the famous baths of Tiflis, the thermal waters of which attain a temperature of 60 degrees centigrade. There you will find in use the highest development of massage, the suppling of the spine, the cracking of the joints. [...]

[...] A Georgian breakfast watered with a certain Kachelie wine, which is said to never make you drunk, that is, if you do not sniff up as much as you drink in [...].

Let us mingle with the sixteen thousand inhabitants of the Georgian capital. Let us lose ourselves in the labyrinth of its streets, among its cosmopolitan population [...].

Following the slope of the streets, I come out on the quays by the Koura, the bed of which divides the town into two unequal parts. On each side rise the houses, one above the other, each one looking over the roof of its neighbours. [...]

[...] Here is Tiflis before my eyes; walls of the citadels, bellfries of the temples belonging to the different religions, a metropolitan church with its double cross, houses of Russian, Persian, or Armenian construction; a few roofs, but many terraces; a few ornamental frontages, but many balconies and verandas hanging on to the buildings. [...]"

Jules Verne,
Claudius Bombarnac, 1892

This description of Tiflis, nowadays named Tbilisi, by one of Nantes' most famous writers, highlights the cosmopolitan aspect of this city, a gateway both to Asia and Europe. Such a picturesque portrayal would still have its place in present times' travel guides, but it doesn't say anything about its country's political or social situation. Beyond tradition and heritage, however, today's Tbilisi is a modern city, and its inhabitants are an active part of the contemporary world. How does one comprehend contemporary Georgian art, which is both a reflection of traditional culture and an echo of the country's recent history?

The works themselves give us the keys to this understanding and show us how to apprehend this emerging world.

Using all kinds of media, including photography, video, and installations, the artists offer an attentive analysis and criticism of their city and country. Vato Tsereteli invites us to a surprising guided tour of Tbilisi's old town, whereas Mamuka Japharidze shows us a different view on Nantes, upside-down and in black and white through the eye of a camera obscure. A mirror work of two realities, each one exotic to the other. Through his video *Change*, Koka Ramishvili makes a cool and detached observation of Georgia's trouble with democracy, and Sophie Tabatadze's *Let's Drink to Georgia, Let's Drink to Love* is her humorous take on a widespread Georgian tradition, the toast. Guram Tsbakhashvili's photo series "Private Museum" puts on display anonymous Tbilisi inhabitants' intimate worlds and secret gardens, made up of artwork copies, pious images, film stars and revolutionary heroes. Iliko Zautashvili's installation *Habits, Needs and...* responds to these graphic statements with scenes of everyday modern life, set to the repetitive sound of metronomes.

Each artist proposes two separate works, one directly referencing Georgia, and the other one for more personal artistic endeavours. These works are far from contradictory, and rather complete each other, allowing the visitors to understand

their particular body of work. Following the 1999 exhibition organised by Anne Tronche at the Ferme du Buisson, "On the Other Side of History," which emphasised the relation between artists and their identity, and underlined "their skill in letting the signs of their disillusionment, doubts and scepticism linger," we're faced with a very different situation, with artists involved in major international art events (Biennials of Venice, Istanbul, Bakou, Tirana and Moscow), using contemporary methods (installations, video, the Internet...) and consequently taking part in the international art scene. The works on display in Nantes turn the classic perception of Georgia and its history upside-down, shows it from a different angle, the same way Mamuka Japharidze reveals Nantes through the camera obscure. But there is also a more confidential kind of experimentation in each artist's works, such as Koka Ramishvili's videos *Drawing Lessons*, or Vato Tsereteli's animations *Always and Glasses* which portrays our contemporary world from a different viewpoint. Today, Iliko Zautashvili's uncertain words "There are no answers to the most important questions," are displayed against Sophie Tabatadze's series of drawings called "What we thought was a wall turned out to be a curtain" or Guram Tsbakhashvili's photo series "Definitions," in which photos confront text in an attempt to identify the world.

"University 41° - New Poetic School," founded in 1918 by Terentyev, Kruchionnikh and Illiaidze, brings to mind the fact that Georgia is geographically on the same parallel as Istanbul, Naples, New York or Barcelona. Already at that time, they were exploring local and global concepts, as artists echoed their particular culture while sharing the same concerns as other poets elsewhere on the planet. At the last Istanbul Biennial, the Georgian pavilion was named "Atmosphere 41°," reminding us without nostalgia that art, through memory, is filled by history, heritage, legends and traditions. That's why the world that contemporary artists from Georgia portray seems at times remote and at times remarkably close to us. However they interpret

the present using a common language, and remind us that they are part of our story.

Blandine Chavanne

1. Anne Tronche, *Au verso de l'histoire*, 1999, ed. Apollonia - La Ferme du Buisson, p. 14.

JOURNEY TO TBILISI

I often wander in the old downtown of Tbilisi - in the mesmerizing world of history and legends. Tbilisi as capital of Georgian state is more than 1500 years old. Whilst hunting in the valley of the Mtkvari (Kura) River, Georgian king Vakhtang I Gorgasali shot a pheasant that fell into a hot sulfuric source and came out ready-cooked. According to the legend, this is where the new capital of the country got its name from: Tbilisi - "warm city".

Ever since and through many difficult times, the "warm city" has remained a very significant cultural center in the Caucasus. In its long quest for self-determination the city has always been a bridge between the East and West, Asia and Europe. The high number of different nationalities, ethnic groups, religious confessions and communities coexisting here has created the multicultural layers of the city. Throughout the whole of its complex history, Tbilisi has remained a shelter for philosophers, writers, travelers and vagrant dervishes. The historical part of the city still pervades the memories of artists, poets, decadents, modernists and Tbilisian bohemia. Niko Pirosmiani lived and worked there. His creative work and charismatic personality have influenced many artist and poets from modernist circles to cubo-futuristic avant-garde. At the beginning of the 20th century, the international artistic milieu of Tbilisi witnessed the formation of the integrated aesthetic context, known in Russia and Europe as the Tbilisian Modernism. From then on, modern art in Georgia went through a number of complex stages, first connected with the repressive nature of the Soviet ideology, then with the Perestroika period, and lately with the restoration of an independence that was lost in 1921.

Today, the artists that live and work in Tbilisi are looking for new possibilities and new ways of expression. The art scene of the city reflects the full range of its multicultural environment as it keeps on accumulating a wide spectrum of Euro-Asian world-outlook and philosophy, while local and imported tendencies interact and become mutually beneficial. Georgia's specific cultural phenomenon, being socially international, politically pluralistic and aesthetically synthetic, shapes the international tendencies of contemporary art in Georgia. Franco-Georgian relations have a long and rich history going back all the way to the epoch of the crusades, to the Knights Templar's arrival at the foot of the Caucasus. They further developed with the spread of Catholicism to Georgia after the 15th century and the trip to Europe of Georgian diplomat, philosopher and poet Sulhkan Saba Orbeliani in the 17th century. I am, however, going to leave this issue to historians, and concentrate on the most recent times.

French Cultural "Dumas" Centre has been successfully functioning in Tbilisi for many years now. Alexandre Dumas-Father describes Tbilisi in the most heartfelt way in his wonderful *Journey to Caucasus (Le Caucase, 1859)*. Particularly prolific was the time when Georgian modernist painters David Kakabadze, Lado Gudiasvili, Elena Akhvediani, Ekaterine Magalashvili, Shalva Kikodze and others lived and worked in Paris. The topic of Franco-Georgian cultural connections is a vast one, that we are here unfortunately only able to overview.

The exhibition "Journey to Tbilisi" unites six Georgian artists of various generations. The environment in which the artists live and work is the only common ground they share. The independent aesthetic positions they demonstrate, however, do not prevent their participation in the joint project. In this respect, it is particularly interesting to observe how each of the presented artists works on a set topic, or to see what kind of emotional experience or mental dimensions they try to draw the audience in.

Mamuka Japharidze has always preferred the interactive approach. A blatant example of this is the way he used his art studio to operate at the same time as an informal art gallery. The works of different artists created in the studio was then exhibited on its walls. The name of this studio-gallery "Ramses - Mzera" is a play on words, a favorite method of the artist (Rā - Egyptian god of sun, mse/mze - "sun" in Georgian, Ramses - Egyptian pharaoh, Mzera - a look, a glance in Georgian). The studio-gallery and the events that took place inside of it were conceived as the artist's own art-object. In the project *Taxi for Optimistic Transportation* Mamuka Japharidze tries to seize the several spatial segments at once, both internal and external, adding to these categories the process of movement. The first part of the work *Tbilisi Opera House* is a digital color print placed in the exhibition hall. The image enables human perception to detect unusual visual possibilities. To do so, Japharidze uses modern digital technology to revive this seemingly forgotten op-art technique.

An image of the *Tbilisi Opera House*, lost in digital patterns, emerges from the most unexpected perspectives of perception. Next to the image are informative post cards concerning taxi traffic. These provide the key and instructions leading to the second part of the project *Taxi for Optimistic Transportation*, which takes place inside a car in movement. The car, waiting at the entrance of the exhibition hall, then drives around the city for 20 minutes. A part of the back of the car is transformed into a camera obscure. While on the move, passengers hear the recorded rehearsal in the Tbilisi Opera and see flickering scenes of the external world in a changed time-spatial and visual (black and white, upside down) mode. In this way the artist offers a different perception of the real world. Through the deconstruction of habitual reflection on the surroundings, he tries to refresh the audience's visual sensitivity and even brings them back to a state similar to the immediate perception of a child.

The creativity of Koka Ramishvili is built on his responsiveness

to various multimedia forms of art. Quoting his words, the synthesis and the relation between document (documentary photo, video or film-archive) and image make up an extensive part of his creative work. His video work *Drawing Lessons* is a clear example of such synthesis. A camera fixes the drawing process of an image on paper. The process is visually combined with a real environment. Throughout the takes, a document and an image provoke each other. At the beginning of *Drawing Lessons* the image disappears, thus reversing the drawing process and deconstructing the image by erasing all physical traces until it only remains in the viewer's memory. Then thanks to a digital montage that rapidly increases the speed of drawing, the image shrinks to a new condition – the condition of a sign to be interpreted solely in relation to other signs. Drawing turns into writing, allowing the work itself to become a sort of notebook, a documentation of a certain period of the artist's life. The soundtrack, composed from amplified scratching noises of a soft pencil on paper, was especially composed for the work to impart to the video a strong emotional charge. In Koka Ramishvili's second project, a video projection named *Change*, a documentary and a feature film are brought together. The first part of the video depicts the peak of the event known as the Georgian "Rose Revolution". In 2003, the whole country found itself drawn into a protest movement that culminated in the taking of Parliament and a change of government. The documentary and most dramatic part of the video contrasts the two confronting forces – authorities coming into force and the leaving ones, past and future. The second and final part of the film consists of short fragments of Rainer Werner Fassbinder's *Die Sehnsucht der Veronika Voss*, through which the artist displays his position and offers his own interpretation of the events depicted in the first part. Fassbinder's heroine's fading vitality and upcoming death as a result of violence used against her is weighed against the male choreography of the political coup. Through the parallels between the final resolution of real-life confrontation and the victimized

heroine of the feature film, the artist tries to show the hidden forces laying behind any important event, be it personal or political, real or fictional. In her video work *Let's Drink to Georgia, Let's Drink to Love*, Sophie Tabatadze stays loyal to a method that can be described as documentary dialogue, a method known ever since Warhol's factory. Unlike the spontaneity of Warhol's films, however, Tabatadze accurately identifies and articulates a subject and a plot. Her goal is to show a certain socio-psychological type. At a barber's, a camera fixes the process of shaving, an element of man's hygiene that can be interpreted as a ritual action associated with cleanness and revival. The ritual illustrates a national, patriarchal and ideological context, and connotes nostalgia of lost times, territories, former glory, etc. The long monologues of toasts are a classic example of common myth-making. The stream of this romantic monologue accompanied by a glass of wine is only interrupted when the barber warns the client about inevitable danger if he doesn't moderate his stormy imagination. Her second work "What we thought was a wall turned out to be a curtain" consists of seven pencil drawings. The series has emerged from the artist's dialogue with the European mission studying the architecture and living conditions in Tbilisi. In this work, Sophie Tabatadze illustrates the comments made by these professionals researching the urban conditions of the city. Drawings are plain, simple and as free as possible. City sites and buildings are not recognizable. The graphic representation of the concepts, also reflected in the ironic titles of the drawings, is the sole goal of the artist. For example, the drawing entitled *Round Table Discussions* depicts a room for discussion designed in such a way that real communication is absolutely impossible.

In the installation *Noisy, Vato Tsereteli* researches the subject of the intersection of past and present. He displays a photograph of one of the Caucasian Ridge sites confined in a light-box, a technique frequently used to promote tourist sites. The photograph was taken on the way

to the top of Mount Kazbek, situated on the Caucasian Ridge between Georgia and Russia. Prometheus, ancient Greece hero, was chained up to this very mountain for stealing fire from the Gods. Local tales abound about the charismatic Mount Kazbek, and include the story of Amirani, Georgian prototype of the Greek hero. These places have remained untouched and have thus maintained their original appearance. The name of the place called Khmaura (Noisy) refers to the never-ending noise of falling stones that prevents travelers from frequently taking this route when climbing to the top of Mount Kazbek. The artist doesn't intervene into the image to make an artistic landscape. He simply transports a reality to the spectator with the help of a light-box, emphasizing the fact that this once divine and legendary place has now turned into a mere tourist site. The second installation is a set of post cards with images of pilgrims on one side and text on the other. In the text, the author proposes to interpret tourist movement across Tbilisi as an art-work. The different techniques taken from the tourist advertisement sector is purposely employed by Tsereteli to stress the latest aspirations of the Georgian government to promote the country as an attractive place for tourists, an idea also supported by European structures as a possible way of development. Vato Tsereteli's second project consists of two video projections *Always and Glasses*. These are picto-animations, in which the artist mixes extremely simplified linear and color schemes. One-minute, looped minimalist plots are created by an impulsive combination of dynamics and statics. The author relies on the spectator's free interpretation of the pictograms movement, thus reminding us of Marcel Duchamp's famous expression that it is the audience that creates the picture.

In this *Journey to Tbilisi*, Guram Tsbakhashvili presents two projects: a photo installation *Private Museum* and a photo series "Definitions". Both works are in total opposition to each other, the only similarity being that they both use real life as initial material. In *Private Museum*, we enter personal spaces and take

a look at how walls, gardens or yards reflect their owner. 20 images of various sizes chaotically hung on the wall reflect the artist's simple and casual approach. He calls *Private Museum* any arrangement of objects within spaces or on surfaces touched by human hands. Kitschy photos, all kinds of objects, tools and advertisements combined with old Soviet statues and propaganda images become a visual manifestation of the tastes, preferences, inclinations, world view and even social statuses of these individuals, the owners of these private museums. In his photo series "Definitions", Guram Tsbakhashvili uses old black-and-white negatives from Soviet times and illustrates documentary plots with texts, signs, symbols, and drawings made by paint smudges or by hand. He tries to revive these dim images of lost times by providing them with a new context. In other words, he transforms them into his own aesthetic manifestation. As artist, he takes the right to intervene into the photos as if "dropped" out of a family album. He wants to put a new emotional content in the prints made from negatives found accidentally. This very artistic intervention reveals the hidden depth of images from the past, as a daily routine recorded many years ago turns into a visual declaration with a message.

"Homo, Meta, Mega" are the three perspectives adopted by Iliko Zautashvili to characterize the nature of his creative work. "Homo" is a perspective realized within human parameters. "Meta" is a perspective that calls for the investigation of reality beyond the empirical world. "Mega" is the perspective that everything always remains in progress and undergoes constant transformation. In his works, the artist freely plays with multimedia possibilities. He involves various contexts, making no specific preference as to the means of self-expression, which can be texts or objects, images, spaces or even sounds. The video installation *Habits, Needs and...* is a 47 sq/m spatial object, filled with psychological, sociological and metaphorical symbols, details and elements. The installation consists of four transparent Plexiglas

shelves, on which four monitors show scenes from every day's life. Plots change from time to time and each has its specific sound. In the centre of the installation, there is also a transparent stand with a number of metronomes on it working at different speeds. A shelf is for the artist both a functional and notional object. A shelf or a combination of shelves enables one to separate an object from its general environment, to detach it from a wall or a floor, but can also radically alter a point of perception by their sole positioning, whether they are set up vertically or horizontally, chaotically or in order. On the monitors, one can see scenes illustrating human routine and habits, passions, needs, etc. The artist does not propose any particular definition or accent. The sequences are not connected to each other in any particular way. The two entrances of the installation emphasize and symbolize the dualistic nature of the theme. The text on the front wall states that "there are no answers to the most important questions". The installation belongs to the "Mega" perspective, as it always remains in progress. This work is the third version of the concept. It was first exhibited in 1998, then underwent considerable changes in 2006 and 2008, demonstrating how the installation modifies in space and time. Iliko Zautashvili's avowed goal in his second project, a photo series entitled "Caucasian Manifesto", is to make commonplace the Caucasian myth and reality through images. Calling it a manifesto reflects the declarative nature of the work. The various stereotypes of the Caucasian character and lifestyle have been created over the centuries, and much impacted upon by the latest instabilities. A very interesting aspect of the Caucasus is the way an eclectic whole has been created by the blending of all sorts of influences. The images are ironic and exotic. Many topics are raised, such as how a patriarchal society maintains the myths to control a reality. One of the images, illustrating how even a woman's breast can belong to a man, looks ironic.

Our civilization is based on the belief that reality is confined within time

and space. Life requires such a practical point of view. Unlike science, however, art does not result from a solely empirical experience. The whole history of contemporary art reflects the continuous attempt to overcome the limitations it finds. Certainly, it would be absurd to impose a rational explanation on a work of art.

Earlier, we spoke about the legend and cultural peculiarities of Tbilisi, about its artists and their "legends". It would be naive to attach the romantic aura of the city to the art they create, but they nevertheless remain an inseparable part of the diverse and colorful events taking place in Tbilisi.

Magda Guruli

Articles

Chauvi Laurence,
Les institutions photographiques
suisse se présentent à Bienne,
Expo 2002, «Le Temps», Genève,
Suisse, 30 mai 2002

Constantinidis Dimitry,
«L'itinéraire des Trois Mers»,
Maidan, sélection d'articles,
Baku, Azerbaïdjan, 2005

Grandjean Emanuel,
La nouvelle photographie genevoise
se met en quatre,
«La Tribune de Genève»,
Genève, Suisse, 13 décembre 2002

Henkes Peter,
15 x Rietvelders,
«Tableau magazine», 2002

McBride Nathaniel,
Aperto Géorgie,
«Flash Art International», 2006
Art et Risque,
«Loop'A magazine», vol. 3, Tbilissi,
Géorgie, 2006

Spurling Amy,
Paysage et Territoire,
«Géorgie Aujourd'hui», Tbilissi,
Géorgie, 11-17 octobre 2002

Zautashvili Iliko,
Jeux irrationnels, Géorgie/Caucase,
«Profile», vol. 1, Tbilissi, Géorgie,
1999

Catalogues d'exposition

Bader Joerg,
Territoire & Paysage,
Genève, Suisse, 2002

Danelia Nino,
Transmission,
Tbilissi, Géorgie, 2003

Guglielmi Joseph Julien,
L'Inconnu,
Maurant Delphine,
Où il n'est pas tout à fait question
de la ville, Ça raconte quoi?,
le Crédac, Ivry-sur-Seine,
France, 2003

Guruli Magda,
Atmosphère 41°,
Ville,
galerie Siemens Sanat,
Istanbul, Turquie, 2007

Hirsh Helen,
Transfusion,
2006

Jeffrey Ian,
Photographies
par Guram Tsibakhashvili,
Tbilissi, Géorgie, 2000

Khabuliani Khatuna,
Utopie,
galerie Ifa,
Berlin, Allemagne, 2005

Kipiani Nana,
Transformation,
Unesco,
Paris, France, 1997

Lichot-Hirt Lysianne,
Quoi de 9/11 photographes,
Genève, Suisse, 2002

Manifeste pour une scène
artistique indépendante,
Oslo, 2005

Obsédante Géorgie,
musée Fridericianum,
Cassel, Allemagne, 1989

Reid Susan,
Hit et Conduite,
Mappin, Sheffield, Arnolfini,
Bristol, Grande-Bretagne, 1992

Tronche Anne,
Au verso de l'histoire,
éditions Apollonia - La Ferme
du Buisson,
Paris, France, 1999

Utopies – Les aspects documentaires
dans la photographie caucasienne
du Sud,
Berlin, Allemagne, 2005

Tbilissi
თბილისი

Fin XIXe - début XXe siècle

მე-19 საუკუნის ბოლო და მე-20 საუკუნის დასაწყისი

MUSÉE
DES BEAUX-ARTS
DE NANTES

burozoïque

ISBN 978-2-917130-10-0
8,5 euros

9 782917 130100